

A MI LAPUNK

A Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság

Nagy ünnepe volt a csehszlovákiai magyarságnak november 8-án. Ezen a napon alakult meg Pozsonyban a Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság, amelynek alapját Masaryk Tamás, köztársasági elnök, egy milliós alapítványával vetette meg.

Jóleső örömmel szemléltük az összesereglett tudósok, írók és művészek nagy számát, akik hivatva vannak arra, hogy gondoskodjanak a tudományoknak, művészetnek és irodalomnak fejlesztéséről a csszl. magyarság érdekében.

Az alakuló közgyűlést díszközgyűlés követte. Ezen a nagyszámú úri közönségen kívül jelen volt Dérer Iván dr. iskolaügyi miniszter, Masaryk elnök és a kormány képviselőjében, valamint a csehszlovák tudományos világ képviselői is. Az összes elhangzott beszédeket a pozsonyi rádió is leadta.

Igen fontos volt dr. Orbán Gábor elnök megnyitó beszéde, melyben vázolta a Társaság megalakulásának előzményeit, előadta a magyarság kívánalmait, t. i. hogy ezentúl a magyar tehetségek előtt is nyíljanak meg az érvényesülés kapui s hogy az álláskeresőktől ne kérdezzék azt, magyar iskolában végezték-e tanulmányaikat, hanem a kiválasztás alapja a rátermeltség és tudás legyen az egyetemi katedrán épp úgy, mint a szolgai állásoknál. Igazságot követel s azt, hogy ezt az új Társaságot a magyarság szeretete vegye körül, hogy együttes kötelelességteljesítéssel valósággá váljék mindaz, amit a magyarság kulturális fejlődése megkövetel.

Dr. Dérer Iván miniszter gyönyörű beszédjében azt hangsúlyozta, hogy a „csehszlovák kormány sohasem óhajtott és a jövőben sem óhajt elnyomási politikát folytatni a csehszlovákiai magyarság kulturális törekvéseivel szemben. Sőt lehetővé akarja tenni, hogy a magyarság saját nemzeti jellegének föntartása mellett élhessen.“

A többi szónok is hasonló szellemben nyilatkozott s különösen kihangsúlyozták azt, hogy a Társaság híd legyen a két nemzet között az eddig tátongó űr összekötésére.

A díszközgyűlést ünnepi ebéd követte, amelyen Dérer miniszter felszólalásában a magyar nemzeti kultúra jelentőségét hangoztatta s többek közt kiemelte azt, hogy ő és a szlovákság vezéreibei „magyar iskolában tanulták megszeretni és megismerni a kulturát“ s hogy ezentúl egy nemzet se halásson a másik halastavában. Becsüljük meg egymás kultúrártékeit.

A Tudós Társaság megalakulása igen fontos a csehszlovákiai magyarságra nézve. Szlovenszók sok nagy magyart termelt ki a multban. Elég, ha rámutatunk arra, hogy Jókai, Mikszáth, Madách, Reviczky, Tompa, Blaha Lujza, Ferenczy István, Rákóczy Ferenc, Thököly Imre, Veres Pálné, Böhm Károly, Munkácsy Mihály, Bihari János és sok száz meg száz nagyságunk itt született.

A Tudós Társaság a magyar népé. Mindenkinek kötelessége, hogy azt anyagilag, erkölcsileg, szellemi javakkal támogassa, hogy felvirágozzék és sok drága gyümölcsöt érleljen az összmagyarság javára. Különösen pedig az ifjúságnak kell sokat tanulnia,

hogy a tudomány és művészet gyökeréig hatoljon, hogy tehetségével idővel felváltsa a kiöregedő apákat és egészséges irányban kitermeljenek magukból minden kulturális értéket, hogy az igazság és tehetség fegyverével az összmagyarságért dolgozhassanak szerényen és eredménnyel. Itt az idő — mint Vörösmarty mondta — hogy „nagy fiakban tettek érjenek és a gyenge és erős szerényen tenni, lúrní egyesüljenek!”

Ha Kazinczy Ferenc száz évvel ezelőtt egymaga tudott a pusztuló magyar nyelvbe életet önteni, mennyivel inkább érheti el a magyarság kulturális kifejlődésének legmagasabb fokát az itt lakó összes magyarság, ha összefog, ha egy cél érdekében fárad és örökre eltemeti a százados viszályt, széthúzást és egyenlenséget

Fogjunk tehát össze és dolgozzunk kemény ököllel, lankadallan kitartással, hogy a Tudományos Társaságban magyar nemzeti életünk értékeit megmentsük és megnöveljük!

Scherer Lajos

Hetedhétország

Irta: Kosztolányi Dezső

Megettem a világot s kiokádtam.

Az élet meglehetősen egyforma.

Országhatárokon, nyelvterületeken robogtam előre,

oly szemtelen gyorsasággal,

hogy magam is megijedtem.

„Guten Morgen“ mondták, de másnap már: „Bonjour“.

s egy furesa délután

dalolva köszöntek: „Good afternoon“!

Népek hálószobáin füleltem, bekukucsáltam kuleslyukakon,

meglestem, mit csinálnak egészen magukban,

Egy anya szoptatta nyugós csecsemőjét.

Toronyra is másztam, muzeum és képtár anyagát habzsoltam, árúházak örült mozgólépcsőin zakatoltam.

Fönn az irodában négyszáz gépirólány

kopogott halványan.

Halottam a nagyszerű gramofonosztályok

négermuzsikáját,

vettem nikotinmentes pipát, nyakkendőt, rádióantennát,

csőpostán fizettem a fényes alagsor

száznolecvanhetedik pénztáránál

s utána a tetőn ananászt ebédeltem.

Hideg-és melegvizszolgáltatás minden szállodában,

néhol éjfélnél is lehet borotválkozni,

könyvet vásárolni. Telefonhívásra

nyomban házhoz mennek. Ámde, bevallhatom,

végső benyomásom fölöttébb leverő.

Mert mikor vonatom száztíz kilométer

sebességgel lihegett e dicső városok

felé, a füstben, a vékonyan csorgó

holdfényben, mindenütt láttam riadozva,

igen jelentősen

az ébrenalvó, népes temetőket.

London

Az észtországi nemzeti kisebbségek kultúra- autonómiája

Írja: Bercz Kálmán

Ismeretes az a törekvés, hogy a nemzeti kisebbségek részére kulturális érdekeik védelmére bizonyos öngazgatást igyekeznek biztosítani. Így legutóbb az európai nemzeti kisebbségek genfi kongresszusán a szlovenszói magyarság egyik képviselője foglalt állást a kultúrautonómiák bevezetése mellett. Ennek kapcsán talán nem lesz érdektelen a kultúrautonómia kérdésével foglalkoznunk.

Észtország volt az első és ma még egyedüli állam, amely az észti alkotmány azon rendelkezése szerint, hogy „az Észtország határain belül élő nemzeti kisebbségekhez tartozók nemzeti érdekeik biztosítására kulturális és jóléti célokból megfelelő önkormányzati intézményeket hivatknak életre, amennyiben ezek az állam érdekeivel nem ellenkeznek”. (21. §.) — valósította meg gyakorlatban a kulturális önkormányzat elvét. Ezzel már a világháború előtt akarták megoldani Ausztria nemzetiségi kérdését az osztrák szocialisták.

Jogilag a kultúrautonómia tulajdonképpen nem területhez kötött, hanem személyeken alapuló önkormányzat, még pedig szociális önkormányzat. Vagyis tagjai az állam illető nemzetiségű polgárai függetlenül lakóhelyüktől. Ennek előnye abban áll a területi önkormányzattal szemben, hogy nem egy meghatározott területen lakó, hanem az egész államban élő kisebbségeket foglalja magában.

Hatásköre az illető kisebbség nyilvános és magán tanintézetek szervezésére, igazgatására és felügyeletére, továbbá az összes kultúrfeladatok elvégzésére terjed ki, azaz mintegy az állam helyett végzi az illető kisebbség kulturális feladatait.

A kultúrautonómiahoz való tartozás „nemzeti kataszter” által állapítatik meg. Ebbe az illető nemzetiség minden 18 éven felüli tagja felvételt lehet magát szabad bevallás alapján. Tízennyolc éven aluli gyermekek szüleik nemzetiségéhez tartoznak. Ha a szülők különböző nemzetiségűek, a gyermek nemzetisége szülei közös megegyezése alapján határozatik meg. Megegyezés híján az atya nemzetisége irányadó.

A kultúrautonómia szervei: a kultúrtaács és

a kultúrigazgatás. A kultúrtaácsnak jogában áll tagjaira nézve kötelező érvényű rendeleteket kibocsájtani és adókat kivetni.

Jövedelmei: az állam által átvállalt költségek és kötelezettségek az elemi és középiskolák tekintetében; helyi önkormányzati testek pénzüsszegei; állami és önkormányzati segélyek; közadók; továbbá ajándékozás, gyűjtés és öröklésből származó bevételek.

Nemzeti kisebbségek Észtországban a törvény értelmében a németek, oroszok és svédek; továbbá minden olyan kisebbség, amely legalább 3000 tagot számlál.

Azok a kisebbségek, melyek a kultúrautonómia megvalósítását óhajtják, képviselőik, vagy kultúrtaácsaik révén bejelentik ezt. Eddig csak a németek és a zsidók kérték, illetve valósították meg az önkormányzatot, míg az oroszok és svédek valószínűleg nem is fognak élni e jogukkal, mivel egy tömegben élve, a közigazgatás saját kezükben van amugy is az észti alkotmány értelmében.

A kultúrautonómia jelentősége abban nyilvánul, hogy a kisebbségi kérdésnek minden területi változás nélkül az államon belül való részleges megoldását jelenti, mintegy teljes önrendelkezési lehetőséget nyújtva az illető kisebbségnek kulturális feladatai elvégzésére. S így bizonyos mértékben, ha csak a kultúra terén is, kizárja az állam részvételt a kisebbség ügyében. Egyben pedig biztosítja a kisebbségek közjogi személyiségét, amennyiben azok kultúrfeladataik elvégzésénél állami delegáció alapján hatósági jogot gyakorolnak.

A kultúrautonómiaiban általában a kisebbségek nemzeti fejlődésének biztosítékát látják. Sajnos, ma azonban már nem áll teljesen ez, mivel az államok szociális elnyomásával szemben nem tudja megvédeni a gazdaságilag gyöngye és függő kisebbségeket az elnemzetlenítéstől. Mindezek dacára a kultúrautonómia a kisebbségek számára kétségtelenül előnyt jelent, mivel ezáltal kevésbé vannak kitéve a többségi nemzet elnemzetlenítési és asszimilációs politikájának.

SEBESI ERNŐ:

KARÁCSONY

Mintahazulról megugrott gyermek a drága kirakatot,
Ugy nézlek messziről az áhitat kulcslyukán,
Tündöklő karácsony!

Mi van benned, hogy törpévé alázol
És térdre borúttatsz, mint tünemény a hívót?
Lám: a hó oly ájultan hull, mint máskor
És megcúkrozza keserű percünket, mint tegnapi.

A Hold is sietve száll, mert más csillagok várják,
Ma mégis titkok szentelt fátyla lebben,
Ma nem szurkál a fenyőfák száz tüje.
Ma mosollyal könnyez a gyertya is
S mert ünnepet ringat a szívek vére: —
Minden közel oly messze van,
Mint ama jászol ott Betlehemben!

Danika

Írta: Tamási Áron

A kicsi, gerendás korcsmában három hosszú asztal volt s egy fityegő lámpa. Rozoga, csám-pás darab mind a négy. A padlódeszkák már össze voltak a vénséglől kucorodva s a falakról is ugy lekopott a bőr, hogy csórén látszóttak némelyik helyen a gerendacsontok. Fent a hiú-ban pedig ott ült a halál, hogy bényomja a meg-görbült mennyezetet alkalmas időben.

És a székelyek ezt a kietlen, bolond-vigyori korcsmát mégis nagyon szerették, mert ott muzsikált el alatta pénz nélkül a víz.

Most is kilencen ültek benne, pedig erős nyári dologidő volt. Az egyik asztalnál hárman, a másiknál ketten s amelyik az ajtóhoz legközelebb volt, ott négyen időztek: két szenes ember, egy magos bellér és ünneplőt jelentő öltözetben Csali Kelemen, az én falumból.

Apró, féldecis üvegecskéből pálinkát ittak. A két szénégető mindig kibugyogtatta egyszerre az egészsét, a bellér csak nyalogatta, Csali Kelemen pedig rendelte szaporán nekik is, magának is.

— Hányadikba jár Danika? — kérdezte a bellér.

— A negyediket hagyja el, talán éppen ebben a percben — mondta Csali. Alighogy kimondta, megjelent az ajtóban Danika.

Cingár, barna legényke volt. Mély nagy szemei voltak neki és finom kezei, mintha nem is lett volna falusi gyermek. Odament az apjához és bátoritanul megállott előtte. Az öreg Csali csak megnézte s már tudta, hogy nagy baj van Danikával. Nem kérdezett azonban semmit, nehogy szégyent valljon az asztaltársak előtt. Felállt és megindult az ajtó felé.

— Jere, Danika, vegyünk kötőféket a lovaknak!

Azzal beleállt szónéklül az útba s úgy ment elől, mintha nem is lett volna neki fia. Danika szorongva igyekezett utána, mint egy rosszkedvű Isten után.

A hídon áthaladtak.

— Hol vagy?! — mondta végre az öreg, de anélkül, hogy megállt, vagy visszanezét volna.

Danika reszkelő horgas inakkal előre penderedett.

— Parancsoljon, édesapám.

— A papnak mit mondasz?

— Eléadom neki, ahogy vót.

— Elég hamar elbúcsúztál a gimnáziumtól.

— Szeptemberben lehet pótvizsgát tenni — mondta Danika, mint a madár. — A nyáron úgy megtanulom, hogy osztán . . .

— A télen nem vót elég üdöd?

— Én eleget igyekeztem; — törött el a fiúnak a hangja, — de ilyen hirtelen nem lehet románul beszélni.

Az öregnek is puhult egy kicsit a hangja.

— Hát abban botlottál meg?

— Abban.

— S mit kérdeztek?

— Azt, hogy a faluban mik vannak? Szám-láljam elé románul, hogy mik vannak?

— Miért nem mondtad, hogy jöjjenek ki s nézzék meg.

— Én mondtam nekik.

Csali Kelemennek megjelent a kedv az arcán.

— S mikor jőnek ki? — kérdezte.

Danika látta, hogy félrementek s gyorsan kezdte magyarázni:

— Én nem azt mondtam, hogy jöjjenek ki, hanem elészámoltam nekik, hogy a faluban van templom, iskola, pap, tanító, bíró s zsidó s mind elmondtam a többit is. Akkor azt kérdezték, hogy miféle állatok vannak? Megfeleltem arra is, hogy vannak lovak, ökrök, tehének, disznók s még mondtam egy sereget, de ahelyett, hogy elég lett volna nekik, azt sérelmezték, hogy a leginkább jellegzetős falusi állatot kihagytam. Erre gondolkozni kezdtem, hogy mi kellene nekik s éppen a tetűt akartam mondani, de annak nem tudtam románul a nevét.

— Mért nem mondtad magyarul?

— Még románul is hiába mondtam volna, mert nem az hiányzott nekik.

— Hát mi?

— A számár.

— Mért nem felelted azt, hogy a mű-falunkban nincsen számár.

Danika szökött egyet örömeiben:

— Éppen azt feleltem, édesapám!

Szóflanok lettek, úgy mentek. Az öreg szé-kelynek minden lépésre borzosabb lett a kedve. Úgy érezte, hogy a Danikáé itt az igazság Isten és ember előtt. A sarkon balra fordultak a gimnázium felé.

— Jere, mert meg akarom tanusítani én is — mondta Csali nyersen.

A fiú csendesíteni kezdett. Sápadt lett s olyan rettentő félelem fogta el, hogy a szemei majdnem a bőr alá menekültek. Tudta, hogy veszedelem lesz abból, ha fel találnak így együtt a gimnáziumba menni, mert az öreg szabja és tőri össze otthon is a házat, ha egy cseppet iszik.

— Ó be rossz üdőben indulánk el! — állott meg egyszerre Danika s hát nézi a toronyórát.

— Jere csak, mert megkapunk valakit.

— Csak Álózi bácsit kaphassuk meg, aki szellőztet és söpröget a termekben.

— Vajegy tanár is lesz, jere csak.

— Azok mind alusznak szereteséjjel a városban. Még három óra sincs s négyig örökké alusznak. S ha megtudják, hogy édesapám mérge-sen kereste őket, osztán fel sem mernek ké-

sőbbben sem jöni.

Az öregot megnyerte Danika ezzel az utolsó szóval. Visszább jött s megnézte ő is félrehajtott fejjel a toronyórát.

— Akkor üdözzünk négyfeléig, nehogy elriadjanak — mondta.

— Dohánya van-e édesapámnak?

Csali kivett egy harmadosztályú paklit, amely ugy össze volt csombolygatva, mintha néhány szem cukrot temetett volna belé.

— Még lesz valami por — kutatótt a papirosban.

— Jöjjön, mert én veszek édesapámnak — mondta Danika.

— Honnét van pénzed?

— A vallástanár úr egy virágpukétot küldött tőlem egy naccságónak s húsz lejt adott s a naccsága is huszat.

— A jó vallástanár lehet — jegyezte meg az öreg, majd egyenesen bementek egy boltba s ott Danika felvásárolta a pénznek felét. Aztán még gyufát gyűjtött kedvesen az apjának s lödörögni kezdtek a járdákon s amikor megunták ott, akkor az úton. Ahogy a piacon büllögtek volna keresztül, úgy félnégy felé, hát a térség túlsó homlokán egy sereg ember nagyon rácsődülve valamire.

Idejük engedte s odamentek.

— Itt mit árulnak? — kérdezte Danika egy embertől, akinek az inge fel volt könyökig lúrvé.

— Tudományt — mondta az minden becsülés nélkül.

— Miféle tudományt?

Az inges mocskosan röhögött.

— Ennekelötte az Isten csinálta, most két ember csinálja — mondta és elment.

Danika megfogta az apjának a karját és befelé húzta a gyűrődásba. Valami sátor volt ott ponyvából, nem kisebb egy sütőháznál. Szűk aytaján, szinte négykézláb, kijött egy feketearcú, félfülű mesterlegényféle. felállt egy tojásos ládára, a két karját az emberek feje fölé emelte, mintha meg akarná áldani őket. Amikor eléggé csend lett, villogtatni kezdte a szemeit és így szólt nagy lázító hangon:

— Hölgyeim és uraim! A csoda nem halt meg! A csoda él! Tessék befáradni és meggyőződni róla! Szemről-szemben itt látható Leopold, a világhírű bűvész. Direkt Kínából jött, harminckét csodával! Tessék befáradni, mert sohasem jön többé errefelé. Most mindössze tíz lejt, felnőtteknek húsz!

Leszállt a ládáról, az ajtóba állt és tartotta a markát.

— Még húsz lejt pénzünk van — mondta Danika az apjának.

Az emberek egymásra néztek és úgy röhögtek, mintha helytelenkedni akarnának. Aztán egy kövér asszonyoság kibogozott húsz lejt, de az ajtónál fennakadt, mert nagyobb volt ő maga, mint a lik.

— Tessék befáradni! biztatta a félfülű.

— Nem lássa, hogy nem tér! — szólt oda egy tímár.

— Tessék lehajolni, kérem.

— Kucorodjék össze, mint a sündiszó!

Az asszony neki kurtult és nyögöt egyet, de abban a percben egy gonosz, tekergő inas megcélozta hátulról és úgy bényomta puhán az orrára, mint a zsákot.

— No, ez volt az első csoda, hogy befért! — mondta egy székelly.

És gyuródtak utána, mint a nyáj. Kapartak, lökdösődtek és turtak, hogy elzabálják egymás elől a csodákat.

— Akkor jere, mert megtelik! — mondta Csali.

— Édesapám, maga bújjon bé elől s akkor én odaadom a húsz lejt s én is bébullok — oktatta Danika az öregot.

Ugy is cselekedtek, de a fiút utolsó percben lefogta a félfülű.

— Kettőnek kevés! — mondta.

— E húsz lejt, nézze meg, nem lássa! — érvelt Danika.

— De a másik felnőtt volt, aki bement!

— Az a barátom volt, mért nem nézi meg jobban az embert! Most is vissza kell mennünk a gimnáziumba. Jó lesz, ha sietnek a csodatevéssel.

Az alak elengedte a forgalom érdekében.

— Hol akadál vala fenn? — kérdezte odabent az öreg.

— Tárgyaltam a mókással — mondta Danika.

Előre gyuródtak, hallgattak és szorongtak. Végre leborította a félfülű egy pokróccal az ajtót és a tenyerét háromszor összeütötte. Erre valahonnét a sátor falából elébujt egy kicsi sovány ember. Nagy haja volt és fekete szakállá, a szemei aprók és csillogók s a homloka közepén egy piros gubacs csücsült ügyesen. Nem szólt semmit, csak meghajította magát és szörnyű komolyan odament egy hosszúok asztalhoz, amelyen egy üveg víz és egyetmás apróság feküdt. Ott állt és úgy nézte az embereket, mintha meg akarná tizedelni őket. Majd a másik is melléje lépett és összeütötte megint háromszor a tenyerét.

Olyan csend volt, mintha a halál fogta volna mindenkinek a száját.

— Leopold, a világhírű bűvész meg fog önök előtt varázsolni egy gyűrűt — mondta a félfülű és elővett egy spárgát, amely lehetett valami két méter hosszú. Megfogták ketten a két végét és kifeszítették a levegőben. Akkor Leopold ráhúzott a spárgára egy gyűrűt, a közepére gurította és az emberekre nézett.

— Tessék meggyújtani ezt a madzagot! — mondta a félfülű.

Egy ember odament és a jobbik végénél gyufát tartott alája kéjfel.

— A madzag el fog égni — jelentette a segéd, — Füst lesz belőle, semmi egyéb. És a gyűrű mégis ott fog maradni a levegőben, mert

ott tartja Leopold, szemének egyszerű nézésével.

A spárgán végigsétált sercegye csakugyan a láng és a nyomában nem maradt semmi, csak enyhe füst a félhomályban. De a gyűrű ott állt a levegőben és sárgán virított, mint a csillag az égen.

Leopold nekifeszülve nézte egyideig, aztán elfordult hirtelen és a gyűrű lekoppant rögtön a földre.

— Emmá szem! — mondta egy tímár és körülnézett.

— Kicsiség az egész — jegyezte meg mellette Csali.

— Hogy mondhat ilyent? Lássuk, csinálja meg!

— Gyűrűvel nem, de egy madárral megcsinálom.

— Hogy?

— Ugy, hogy mind nézem s a levegőben marad.

— Hülye . . . — mondta a tímár, mire ismét összeütötte a tenyerét a segéd.

— Ugyanezen a gyűrűn Leopold át fog húzni egy tojást — mondta.

Egy pohárban, amely tele volt valami folyadékkal, ott állott már az asztalon a tojás. A szakállas kivette három ujjal belőle, felmutatta és gyorsan forgatni kezdte a két tenyere között, aztán lehelyezte az asztalra és úgy tett vele, mint az asszonyok, amikor laskát sirítenek. Néhány perc alatt hosszú, fehér rudat csinált belőle és úgy dugta által a gyűrűn, mint egy miligyertyát. S ahogy keresztül húzhatta, rögtön beleállította egy másik pohárba s látni lehetett, hogy a tojás gömbölyödni kezdett rendes állapotába vissza.

— Azt mi tojta? — kérdezte Danika.

— Ezt a tojást egy közönséges tyúk tojta — mondta a félfülű, azzal ki is vette a pohárból és odaadta Danikának: — Próbálja meg ön is és húzza át a gyűrűn. Ezer lejt fizetünk önnek, ha sikerül.

— Mennyit?

— Ezer lejt.

— Híjj, a tojás rézangyalát! — mondta az öreg Csali és elvette a fiától s tapogatni kezdte, hátha ráakadna a gyenge részére. — Ez olyan, mint a kő — jelentette ki.

— Tessék csak megpróbálni.

— Tegye ki az ezer lejt.

Leopold kitette.

Csali szétvetette a lábát és nekibújt. Erőt vett és nyomott egyet a tojásan, amely reccsenve teliokádta sárgával a markát.

— No, ezt eligazítám! — mondta.

— Ennél laposabb nem is lehetne — ismerte el Danika.

A félfülű is velük mulatott. Engedte, hogy kacagják ki jól az emberek magukat s ekkor megint összeverte háromszor a tenyerét.

— A tojásra írva lesz! — mondta.

— Attól elestek — szólt oda Csali Kelemen,

aki még mindig pusmogva ~~iszog~~logatta a markát.

A félfülű szigorúan ránézett a harisnyás csendháborítóra és az asztalfiókból öt tojást szedett sorjában elé. Az elsőt nagykegyesen odanyújtotta Leopoldnak, aki cecésen három ujj közé fogta és valami hegyes szerszámmal úgy tett, mintha írna a tojásra kereken. Majd a többi négyet is rendrevette s örökké megállt egy-egy kicsit s összeráncolta a homlokát, mintha szörnyű okosat akarna írni. Végül a félfülű széjjelosztotta az emberek között mind az ötöt. Az egyik Danikának jutott, aki az apjával együtt kezdte keresni, hogy mit vakart a fehér hénra kereken a szakállas.

— Heába dolgozott — mondta végre.

— Nem fogott a plajbássa, mester! — szólalt fel a tímár is.

Leopold azonban mozdulatlanul állta a szemrehányást. A félfülű is némán várt jónéhány percet, de aztán megszólalt:

— Uraim, a tojásra határozottan írva van!

— Azt mondja a vakoknak! — vetett ellen egy csizmadia. — Nekem olyan szemem van, hogy innét meglátom magán a bolhát, de ezen a tojásan egy vakarás sincs.

— Tessék ideadni! mondta a félfülű, majd magasra tartotta a tojást és felemelt hangon folytatta: Uraim, önök egy csodának voltak az elmúlt percekben a tanui, mert Leopold a tojás héja alá írt az önök számára, tehát nem is látható mindaddig, amíg meg nem lesz hámozva. — Azzal fel is törte mindjárt a kemény burkolatot és gondosan lefejtette az asztal felett, majd átnyújtotta az embernek: — Látja ön ezen a tojásan az írást?

— Látom.

— Tessék elolvasni!

Az ember betűzni kezdte:

— A szá-már-nak nagy fü-le van . . .

— Tessék hangosan bemondani!

— A szá-márnak nagy füle van — hirdette az ember.

Egy székely, aki épen mellette állott, kivette a kezéből a tojást, egyideig forgatta és nézegette, majd egy hirtelen fordulattal a szájába békapta, néhányat fordított rajta és lenyelte.

— Lám, most írjon rája, a hasamon keresztül! — mondta huncutul sütő szemekkel.

Olyan kacagás tört ki a sátorban, amilyent ritkán hallott az ember. A szakállas megkövülve nézte az atyafit, aki behúzott nyakkal, gyér bajuszával úgy állt mozdulatlanul és némán a megbolydulásban, mintha egyenesen az Isten rendeltére cselekedett volna. Hosszú percekig nem lehetett a kiáradt emberekkel bírni. Végre közük ment a félfülű és egyenként próbálta mederbe szorítani őket. Közben Danika is meghántotta a tojást s elvágta derékban.

— Mű is kapjuk bé, édesapám! — mondta

— Mi volt reja írva?

— Nem volt semmi, csak egy kereszt.

A félfülű megint tapsolt.

— Uram, következík a legnagyobb meglepetés! — mondta és egy bédugott üveget vett fel az asztalról, amely félig volt vízzel. Jól meg rázta, majd megkereste szemével a tojásevó székyelét és így szólt hozzá:

— Nem sajnáljuk öntől a tojást, sőt egy pohár vízzel is van szerencsénk megkínálni ebből az üvegből. Tessék ide fáradni!

A székyel odament.

— Éppen ihatnám — mondta.

— Tessék a kezébe venni ezt a poharat!

— Meccöt évegből van — jegyezte meg a másik.

— Ön ebből az üvegből tölteni fog ebbe a pohárba — mondta a félfülű, mire Leopold kivette a dugót, hókusz-pókusz csinált, majd nagy csendben merően nézte a likon által egyideig a vizet, aztán átnyujtotta a székyelnek.

— Tessék úgy tölteni, hogy mindenki lássa! — utasította a félfülű.

Az atyafi elhelyezkedett és a pohár fölé dőjtölte az üveget, majd feljebb és feljebb emelte minden eredmény nélkül.

— E nem akar kijőni! — mondta, majd hihetetlenül az üveg szájába dugta a mutatóujját. — Mi az istent csináltak véle?

— Leopold jéggé varázsolta pillantásaival a vizet — jelentette a félfülű, de alig szólt ki ezt, a szakállas inogni kezdett és rádőlt mint az ájult.

Mind odacsődültek, mert úgy látszott, mintha meg akarna halni.

— Mi találta? — kérdezte Csali.

— Leopold kimerült és rosszullet fogta el — mondta a félfülű, majd utánaette: — Úraim, az előadásnak vége van.

A szakállas leromlott a sátor falához egy székre és szomorú, mozdulatlan szemekkel nézte a kifelét tóduló embereket.

— Mennyit vettünk be? — kérdezte halkan.

— Ötszázhusz lejt — mondta a félfülű.

Danika megállt az ajtónál.

— Édesapám, tudja-e, hogy ez nem rossz mesterség? — mondta.

— Hogy a varasgyékba volna rossz, mikor mennyi pénzt bégyűjtöttek egy kicsi idő alatt!

— Ne beszéljünk véllök?

Az öreg egy cseppet gondolkozott, majd visszafordult hirtelen.

— Lám, jere! — mondta és odament egyenesen Leopoldhoz s kezét nyujtott neki. A szakállas felállt:

— Mi tetszik? — kérdezte.

— Csak tisztelni akarom személyében az urat — kezdte az öreg, — mert láttam, hogy művelő ebben a tudományban. Nem létezik, hogy párja akadjon az úrnak, azt már én állítom. A fiam osztán éppen nem győzi eleget magasztalni. Jere ide Danika!

A fiú odaállt és meghajtotta magát, mire rászólt az öreg:

— No, tisztöld meg érdöm szerint az urat!

— Nagy mesternek üsmérem el — mondta Danika.

Leopold azt hitte, hogy az őszinte elragadtatás hozta ezeket eléje és melegen mondta:

— Hálásan köszönöm a megtiszteltetést, igazán emlékezetes marad.

— Azt mü is szeretnök, hogy emlékezetesek maradjunk — egyengette Csali a dolgot, — mert amit az úr véghözvitt ehejt a szemünk előtt, az nem kicsi tudomány, ugy-é, Danika?

— Nem biza

— No, teccék hallani, ugy-é, mennyire meg van büvölészve a legényke! Pedig már egy kicsit nagyocska, most járja ki a negyedik gimnáziumot, de azt mondja, hogy inkább lenne ezen a páján, minthogy papnak mennyen. Igaz-é, Danika?

— Igaz, biza.

— Mutasd a kezedet, hadd nézze meg a mester úr igazi szakértelömmel.

Danika odatartotta mind a kettőt s Leopold megvizsgálta.

— Finom kezek, az tény. hajlékony ujjakkal — ismerte el.

— No, ugy-é! — fütötte az öreg. — Minden megvan, ami kell, csak éppen az heányzik, hogy valaki kitanítsa. Voltunk, igaz, már egy sereg helyen, de egyikhez sem volt olyan bizalmunk, mint jelenleg az úrhoz.

A szakállas elgondolkozott.

— Lehet esetleg beszélni róla — mondta végre. — Itt laknak önök a városban?

— Nem éppen itt, de nem messze.

Leopold leült az asztalhoz és úgy tett, mintha számítgatna valamit. Majd a félfülével összebújta, végül így szólt:

— Ötezer lejért kitanítjuk a fiút.

— No, jó lesz, az árát én megfizetem — felelte könnyedén az öreg.

A szakállas és a félfülű megint összebujtak.

— A fiam fogja kitanítani — jelentette Leopold.

— Ez-é? — mutatott Csali a félfülűre.

— Igen.

— Ő is tudná, amiket látánk?

— Többet is tud. Harminckét mutatványt.

Az öreg kétkedve nézte:

— Nono, mégis küsebb mester lesz, nem ötezeres!

— Hát mennyit tetszik rászánni?

— Ha legtöbbet, akkor hármát — mondta Csali.

Leopold elfogadta s úgy egyeztek meg, hogy a félfülű megy velük a faluba s ott fogja kioktatni Danikát s kap szállást és napjában négyszer étkeztet.

— Én is tisztelemet fogom tenni rövidesen — mondta a szakállas.

— Ott elfér — felelte könnyedén Csali és odaszólt a kismesternek: — Szedje össze a risztungot, mert repülünk.

Egy félóra mulva már ott ültek a kocsi-szekéren. Elöl az öreg s a pirostakarós széna-ülésen Danika a félfülével. Két jó fekete kabalája volt Csali Kelemennek s úgy fogta a gyeplőt, hogy megszegett nyakkal haladjanak a gondozatlan országúton. Ahogy kikaphattak a városból, hátrafordult:

— A fülöt hol hagyta? — kérdezte.

A kókler úgy nézett, mintha nem tudná, hogy miről van szó. Erre csali megpengette a saját fülét és így szólt:

— Magának az ilyen hol van?

— A hideg elvette s levágták — mondta a másik.

— No, ne búsúljon, mert Danika nagy csodatévő lesz hamarosan s akkor kinöveszti.

Igy értek haza, nagy barátkozásban. A félfülöt megetették jó túrópuliszkával s Danikával egyhelyre fektették, hogy kezdjék megszokni egymás természetét. Másnap mindenki mezei munkára ment, csak ők ketten maradtak otthon. A félfülű bezáratta tíz óra felé az ajtót és az ablakokra függőnyt tétetett. Aztán a ládája mellé térdelt, áhílatosan levette a lakatot róla s különböző szerszámokat, porokat és többféle folyadékot szedett elé. Mind az asztalra rakta. Akkor megállt Danika előtt ünnepélyesen.

— Ime, itt vagyunk a titkok kapujában — mondta, hogy csodálatot keltsen maga iránt. — Mielőtt azonban belépnénk ebbe a titokzatos világba, el kell árulnom azt, hogy a Sors valamilyen formában mindig rettentően megbünteti, aki a bűvészet titkát oktalan embereknek elfecsegi.

— Nálam jóhelyen leszen — mondta Danika.

A félfülű kezét nyújtott neki és ezt mondta:

— Szervusz!

— Nocsak, bátran! — biztatta Danika.

A kókler felvett az asztalról egy spárgát s magyarul kezdte:

— Ez a madzag be volt áztatva erős sós-vízbe, aztán meg lett szárítva. Érted?

— Én igen.

— Na már most: meg lehet nyugodtan gyujtani, mert látszólag elég, de még sem szakad el s így a gyűrű minden különösebb fáradság nélkül rajtamarad. Elég egyszerű, ugyebár?

— Lám, csináljuk meg!

Megpróbálták és pompásan sikerült.

Danika furcsa arcot vágott, mondván:

— Hát e csak ennyi?

Többszörői próba után azonban jobban kezdett tetszeni a dolog.

— Eccerű és mégis naccerű — mondta.

Délig mind ezt gyakorolták s akkor a félfülű megtöltött ecettel egy poharat s egy tyúktojást ültetett abba.

— Délután háromig ázni fog — mondta. -- Akkor kivesszük és azt fogjuk tapasztalni, hogy az ecetben annyira megpuhult a tojás héja, hogy az tetszés szerint gyurható. Ki fogjuk nyujtani és egyszerűen áthuzzuk a gyűrűn.

Összenéztek és röhögtek mind a ketten.

Aztán ebédeltek, kimentek a kertbe gyümölcsöt szedegetni, majd hozzáláttak megint a tanuláshoz.

És másnap ugyanúgy.

A negyedik estefelé megérkezett Leopold is. Kicsi, rozoga ernyősszekéren ült, melyet egy hitvány, szürke gebe húzott. Úgy jött, mintha nem először jönne. A szekerét bétette a csűrbe, őmaga enni kért mindjárt, utánna szivarra gyujtott és lefeküdt heverészni.

A faluban pedig az emberek pusmogni kezdtek, megjövendölvén az ördög győzelmét. Éjjeleken a kutyák jobban ugattak és esténként, kézbelikkel felszerelve, legények lesték a Csali házát.

S amikor felvirradtak a kilencedik napra, Danika odaállt az apja elé:

— Ma este egy bémutató előadást tartok — mondta.

Leopold és a félfülű is büszkén támogatták a fiút.

Készülni kezdtek a dologra.

Csali Kelemen bejárta a szomszédokat és mindenkinek hírt adott, hogy jőjjenek és nézzék meg az ő csodatévő fiát. A félfülű gondosan rendezte Danikával együtt az asztalt. Leopold paposan sétálgatott a szobában és a szakállát símogatta. Az ablakokat lefüggönyözték, a lámpát selyempapirossal körülburkolták, hogy a fény, mint a sejtelem, úgy folyjon széjjel a házban.

Az emberek is gyülni kezdtek. Először a ház előtt megálltak: összebujtak, zsongtak, röhögtek. Aztán csoportonként ereszkedtek be lassan a kapun. A nők imádságos könyvet is hoztak magukkal, némelyik rózsafüzérrel is felszerelte magát, hogy fegyvere legyen, ha megtalálna jelenni személyesen az ördög.

Danika ott állt tisztán, rózsaszínű arccal és fekete ujjasban az asztal mellett. Jobbkeze felől mozdulatlanul Leopold, balról a félfülű fölényes tartással, ahogy egy mesterhez illik. Nem szóltak sem egymáshoz, sem másához. Csak vártak, mint valami tudós követek idegen országból. S amikor teli volt már utolsó szegeletig a ház, a félfülű összeütötte háromszor a tenyerét és feemelt hangon mondta:

— Hölgyeim és Uraim! A csoda nem halt meg! a csoda él! Ime, itt láthatják önök a csodatevés legifjabb papját — mutatott Danikára, — aki be fogja bizonyítani önöknek, hogy a csoda — —

Nem tudta folytatni, mert borzasztó zúgás és kavarodás keletkezett az ajtó körül. Épen felemelte a kezét, hogy tapsoljon megint, de akkor az emberek között előretörve, feltűnt a falunak a jegyzője, a bíró s két csendőr rögtön a nyomukban. Előrementek egészen az asztalig s ott a két csendőr Danikával és a félfülűvel szemben megállott.

— Tessék rögtön abbahagyni ezt a szármáságot! — mondta a bíró.

— E csak játék — mondta elsápadva Danika.

Leopold is megszólalt:

— Kérem, nekünk engedélyünk van.

Az egyik csendőr ránézett gorombán:

— Mutassa azt az engedélyt:

A szakállas odaadta neki.

— Hát ezek itt mifélék? — mutatott az asztalra a másik csendőr.

— Ezek a csodaszerek — felelte Danika.

— Mérgek, mi? S robbanó szerek!

— Nem affélék, hanem ártatlanok.

A csendőr csúful kezdett vigyorogni.

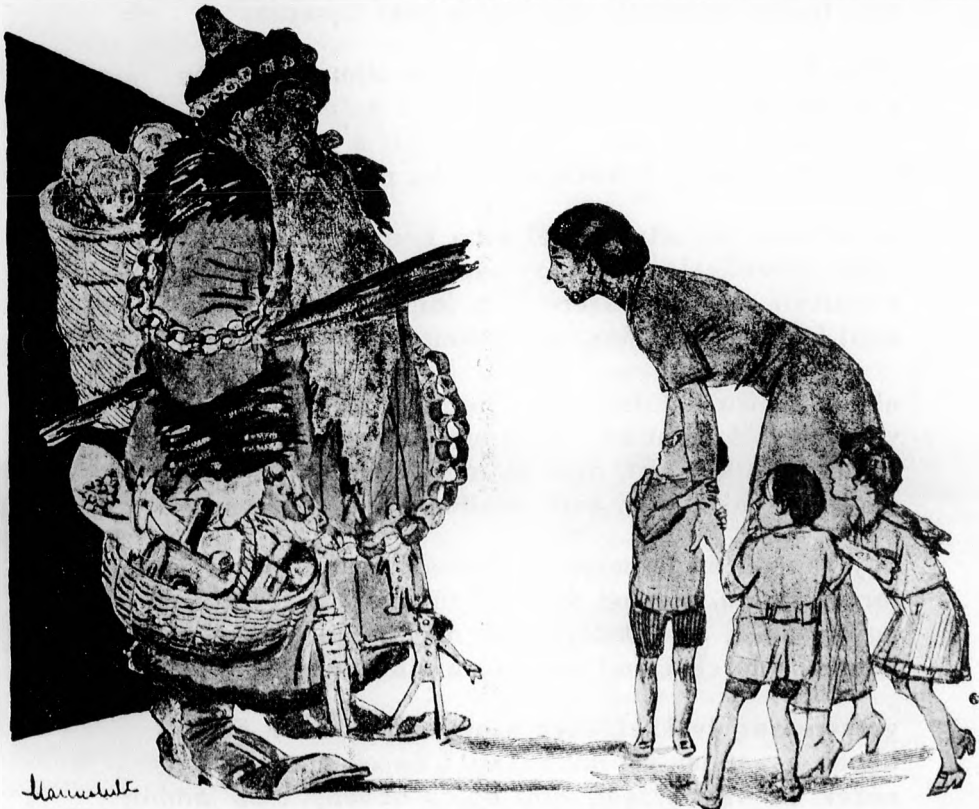
— Hazudsz, gazember! — ordított rá és felemelte a fegyverét s olyan mozdulatot tett, mintha le akarna azzal söpörni az asztalról mindent. Danika azonban megelőzte és szélderjesztett karokkal az asztal fölé bujt, hogy megvédje tudó-

mányának kedves virágait. A csendőr el akarta lökni, de nem sikerült. Erre felbőszült és a puskágyával húzott egyet a Danika fejére. A fiú felordított és a fejéből, mint egy új csodaszorogni kezdett az asztalra a vér.

És ekkor odakünn felkacagott millió drága csillag és a hold csodálatos korongja gurulni kezdett a láthatatlan spárgán és a tojásokra titkok íródtak mindenütt a faluban és a gyümölcsök játszottak maguktól a fán és Szaturnusz gyűrűjén áthúzták láthatatlan kezek a Fiastyúk tojását és a felhők nem tudtak vizet tölteni a völgyekbe és a Tejútra fényes petéket rakott a föld mögül a nap.

És a virágok mind kigyűltek a föld színeire, hogy lássanak.

És csodálatosan olyan volt minden, mintha az Isten maga folytatná, amit Danika abbahagyott.

Haraszti

Mese a Mikulásról. Szólt az anya: Gyerekek, — Mesélek, jók legyetek! — Hol volt, hol nem, nagyon rég — Élt egy ifjú, gazdag, szép, — De püspök lett s tett csodát: — Minden, minden vagyonát, — Szegényeknek adta át. — Szerette is mindenki. — Nem gyűlölte őt senki, — Merre fordult, minden ház — Hangos lett és kacagás — Harsogott az ajkakon, — Pici gyerek szájakon. — Vele nem járt búslás. — A neve lett: Mikulás.

A jó ember meghalt rég — Testét sírba helyezték. — De a lelke, mily csoda! — Nem enyészett el soha. — Ezer mese róla szól. — Minden gyerek tudja jól. — Tudja azt is fiú, lány, — Hogy minden év egy napján — Testet ölt a Mikulás, — Hogy legyen kedv, vidulás.

De a mai Mikulás — Nem a régi, egész' más! — Rossz gyerekek rémalak, — Láncot csörget, úgy halad. — Virgácsot hoz, semmi jót — Annak, aki gazfi vót. — De annak, ki jámbor, jó, — Szorgalmas, szófogadó: — Sok csecsebecsét adó — Mikulás, a vén apó.

Ne féljeteK, gyerekek, — Bőzsi, Bandi és Elek, — Mindenkor jók voltatok, — Mindig szót fogadtatok, — Nektek a jó Mikulás — Mindig kedves látomás — Ha csunya is, durva, vén, — Szive puha, nem kemény. — A virgácsa másnak szól, — Ki nem viselkedett jól, — Nektek cukrot, mazsoltát, — Játékszert és könyvet ad — Mikulás, a vén öreg, — Aki csupa szeretet.

ANDORKA LAJOS.

Őszi misszió

Irta : Babits Mihály

Mint különös hírmondó, ki nem tud semmi újságot,
mert nyáron át messze a hegy tetején ült s ha
kigyúltak a város lámpái alatta, nem látta őket este
sem nagyobbak, sem közelebbnek a csillagoknál

s ha berregést hallott, találgatta, autó? vagy repülőgép?
vagy mótór a sima Dunán? s ha szórt dobogásokat hallott
tompán a völgyekben maradozva, gondolhatta, házat
vernek lenn kőművesek, vagy a rossz szomszéd a folyón túl

gépfegyvert próbál — oly mindegy volt neki! tudta,
balga az emberi faj, nem nyughat, elrontja a jót is,
százakon át épít s egy gyermeki civakodásért
újra ledönt mindent, sürgősebb néki keserves

jussa a bandáknak, mint hogy kiviruljon a föld és
a konok isteneket vakítva lobogjon az égig
szellem és szerelem — jól tudta ezt a hegyi hírnök
s elbűt, messze a hírektől; de ha megjön a főttyös,

korbácsos korhely, a szél s ha kegyetlen a távolodó nap
kéjes mosollyal nézi, hogy sápadnak érte öngyilkos
bánatban elhagyott szeretői, a lombok, és ingnak,
mint beteg táncoslány, aki holtan húl ki a táncból:

akkor a hírnök föláll, veszi botját s megindul a népes
völgyek felé, mint akit nagy hír kerget le hegyéről
és ha kérdik a hírt, nem bír mást mondani: ősz van!
nagy hírként kiáltja, amit mindenki tud: ősz van!

úgy vagyok én is, nagy hír tudója: s mint bércezt annál több
forrás feszíti, mennél több hó ül fején, öreg szívem
úgy feszül a szavaktól; pedig mi hírt hozok én? mit
bánom a híreket én? forrong a világ, napok állnak

versenyt az évekkel, évek a századokkal, az őrült
népek nyugtalanok: mit számít? én csak őszre
nézek, az őszet érzem, mint bölcs növények és jámbor
állatok, érzem, a föld hogy fordul az égnek aléltabb

tájaira s lankad lélekzete, mint szeretőké —
óh szent Ritmus, örök szerelem nagy ritmusa, évek
ritmusa, Isten versének ritmusa — mily kicsi minden
emberi történés! a tél puha lépteit hallom,

jő a fehér tigris, majd elnyújtózik a tájon,
csattogtatja fogát, harap, aztán fölszedi lomha
tagjait s megy, hulló szőréből foltos a rétség,
megy s eltűnik az új tavasz illatos dzsungelében.

A MI LAPUNK KÖNYVESPOLCA

Az ismertetett könyveket kiadó-hivatalunk szívesen beszerzi, Portót nem számítunk.

Rovatvezető:
FENYVES PÁL dr.

Ismertetési példányok e rovat vezetőjének címére is küldhetők: Budapest, IV., Egyetem-utca 4

FOLYÓIRAT-SZEMLE

Bencés Diák. (Iskola újság Főszerkesztő: Erdélyi Tibor VII. o., társszerkesztő: Olofsson Károly VII. o.) — II. évf. 1. szám. —

Repülőgépen tett utazásról érdekes beszámolót ad Stein László, a budapesti bencés reálgimnázium VIII. oszt. tanulója:

„Elhatároztam, hogy nekem is repülnöm kell, ha nem is a stratoszférába, de legalább Kaposvárról Pestre.

Kiskorú lévén, az ilyenkor szükséges szülői belegyezést, összes érveim felsorakoztatása után megkaptam. A babonában nem hiszek és ezért a szerencsétlennek tartott pénteki napot találtam a legmegfelelőbbnek e nagy vállalkozás véghezvitelére.

Meglehetősen ködös reggel volt, a repülőtéren a hangároknál még égtek a lámpák, mikor autónk oda érkezett. Megnézik a jegyeinket és utána beszállunk a már herregő gépbe.

Ami a gépet illeti, hatalmasnak nem mondható 8 személyes Fokker masina. Két pilóta van a gépen és mind a kettő állandóan a volán mellett ül, úgy, hogy baleset a legritkább esetben történhetik. Rajtuk kívül még egy rádiótiszt is van, aki kis készülékével állandó kapcsolatot létesít a gép és repülőterek között.

Néhány másodperc és az ügyeletes esendőr zászlójezése után a gép néhány méternyi gurulás után a levegőbe emelkedik. A legfuresább talán az egész repülésből az első néhány perc, mikor az ember kényelmes karosszékekben ülve kinéz és látja, hogy alatta bizony csak 800 méterrel van a föld. Az érdekesebbnél-érdekesebb látnivalók annyira lekötik az ember figyelmét, hogy a félelemre nem is gondol.

Mind följebb és följebb emelkedtünk, a házak már csak apró játékszereknek tündek, az emberek pedig mint fekete pontocskák szaladgáltak alattunk. Gyönyörű napsütéses időben repültünk tovább, a falvak és városok egymásután maradtak el alattunk.

A rádiótiszt szorgalmasan morsézik. Adja és kapja az utasításokat. A légköri viszonyokról is azonnal tájékozzák őt.

Rövid pihenőt tartottunk Pécsen, azután majdnem toronyíránt repültünk Pest felé. Erős ellenszél támad, melynek kikerülésére a géppel hol süllyedni, hol emelkedni kell. Ez nagyon kellemetlenül hatott a már ugyis rosszul levő utitársaimra. Szívesebben nyultak volna az odakészített „Für Luftkranke“ feliratú zacskó helyett a vészfékhez, hogy minél

előbb újra a földön lehessenek.

Az ezüstös Duna fölött átrepültünk és közeledtünk utunk végcéljához, Mátyusföldhöz. Feltűnnek már lenn az indulásra váró gépmadarak. Kicsinyek és nagyobbak, 2 személyestől 18 személyesig szépen megférnek egymás szomszédságában. Nem messze van már a landolásra szánt betonfelület, szép simán ereszkedünk a föld felé és alig telik el néhány másodperc, enyhe lökés jelzi, hogy újra a földön vagyunk.

Az én álláspontom nem egyezik azokéval, akik azt mondják, hogy szép, jó, kellemes és gyors a repülés, de mi már csak vonaton utazunk inkább. A repülőgép rövid időn belül annyira népszerű lesz, részint gyorsasága, másrészt biztonsága révén, hogy néhány év múlva már egy óceánrepülés sem lesz újdonság egy gimnazistának, mint 1931-ben a kaposvár—budapesti repülés.

Diák-kürt. (A budapesti Verböczy István reálgimn. VIII. b. osztályának lapja, kéziratként. Szerkeszti: Szendrő József, illusztrálja: ifj. Fáy Dezső.) — IV. évf. 1. szám. —

A szerkesztő írja: „A Diakkürt beköszöntője maga a tény: hogy van. Nagy áldozatok, sok pénz, sok lelkesedés teremti meg az új, utolsó tanévre. Ez a negyedik éve. Több nem is lesz. Úgy, ahogy megszűnik az osztályiársak kapcsolata e rövid hónapok után, úgy marad el a Diakkürtünk is, akarsunkat összefogó hasábjával.“ És mi lesz aztán? Ezt kérdi Szendrő József is „A mi beköszöntésünk“ című versében:

Úgy voltatok nyáron a szememben,
mint egy fiatal fa,
amely már holnap
több ággal terjed ki felém.
Tudom, hogy nagyon élteitek,
piros és barnák vagytok,
erősek, bátrak, ezer új vággyal.
Mindegyik nőtt vagy
két-három centit,
a melle megtárgult,
hetente egyszer borotválkoztok,
nagyokat nevetett
és a régi padokba
új fiúk jöttek.
Kíváncsi vagyok,
vajjon a lelketek
változott-e annyit,
régi barátaimat meglelem-e
a ti új soraitokban?
. . . és elgondolom,
hogy még egy évig
fejlődünk együtt,
azután, talán
tiz, tizenöt év múlva
meg se ismerjük egymást
az utakon . . .

Korunk szava. (Az ifjú katolicizmus folyóirata. Szerkesztő: *Aradi Zsolt.*) — *I. évf. 3. szám.* —

„Az idő sorában” cím alatt olvassuk a következőket: „A (magyarországi) statárium első áldozata egy bankrabló péksegéd, tipikus példája és bűne hipokrita társadalmunknak és az „áldáshozó” kapitalizmusnak . . . Ez a szerencsétlen nem kevésbé volt rothadt, mint az a társadalom, amely idáig engedte jutni őt . . . : A mi sajnálatunk nem az emberé, aki már elhagyta a földet s valahol máshol szenved elkövetett bűneiért, — itt egyesegyedül azokról a milliókról van szó, akik hasonló sorban élnek, vagy még csak most készülnek élni, mint ez a péksegéd, aki nem ösmerte anyját, nem tudta, mi a szülői szeretet, két világrész között dobálóztak vele és senki meg nem mutatta neki a helyes utat, társadalom csak lesújtó biróként állt vele szemben s a pap már csak utolsó panaszt adott. *Bűnösök mindazok, akiknek hivatásuk volna és egész életüket nem arra szentelik, hogy ezekkel a nyomorultakkal törődjenek.* Az esti fények alatt, amikor ezt a gonosztevőt kivégezték, a mi életünk *in contumaciam* sujtotta mindazokat, akik kényelemből, rosszakaratból, félelemből és butaságból finnyagkodva húzódnak el a szegénység s a nyomor legkisebb lehellététől is.”

Literatura. („Beszámoló a szellemi életéről.” Felelős szerkesztő: *Supko Géza dr.*) — *VI. évf. 7. szám.* —

A kritikai rovatban Sáfary László „Lendület” című verseskönyvéről (melyet A Mi Lapunk Könyvespolca októberben ismertetett) a következő sorokat olvassuk: „Epigrammatikus rövidségű szabad-versek: gyerekkori háborús emlékek, egy kevés szerelem; ellenben érdekesen felcsendül az ember összetalálkozása a traktorral, a géppel. Még örül az új játéknak; még nem érzi, hogy egy embernemzedék élete öröklődik fel a felibénk kerekedett masinával való apokaliptikus harcban. Még nem tudja, hogy a traktor megöli a poétát. Súlyos lesz a felébredés!” — Urr Ida „Szent pokol” címmel múlt évben megjelent verseskönyvéről elismeréssel emlékezik meg a kritikus: „Urr Ida Szlovenszko magyar poétái között az élen halad. Erős, önálló egyéniség tüze süt parázslóan ebből a „Szent pokol”-ból!”

Munkásifjúság. („A magyarországi tanoncok és ifjún munkások gazdasági, társadalmi és kulturális érdekeit védő szemle.) — *I. évf. 1. szám.* —

„Mit akarunk?” — ezt a kérdést foglalja pontokba a májusban megindult szemle első száma. A konkrét program nemcsak A Mi Lapunk tanonc és ifjún munkás olvasóit, hanem — humanitárius vonatkozásai miatt diákolvasóinkat is érdekelni fogja. A Mi Lapunk más helyén szívesen közöljük olvasóinknak az itt következő követelésekhez való hozzájárulásait:

1. „Az iptörvény megfelelő reformjával kapcsolatosan egységes tanoncmunkatörvény megalkotása; a tanoncok és fiatalok munkások egyesü-

lési és gyülekezési jogának tilalmára vonatkozó rendeletek megszüntetése.

2. A 15 éven aluli fiú- és 16 éven aluli leánygyermek foglalkoztatásának teljes eltiltása; ezzel kapcsolatban a nyolcosztályos népiskola haladéktalan fölállítása.

3. A 16 éven alulifiatalkorúak maximális munkaidejének a továbbképző iskolákban eltöltött idő beszámításával napi 6, a 16 éven felülieknél 8 órában való megállapítása.

4. A 18 éven alul fiatalok számára a 40 órás vasárnapi munkaszünet betartása.

5. Az állam vagy község által fölállított üdülőtelepeken évenként négyheti fizetett pihenőidő törvényes biztosítása.

6. A tanoncok és fiatalok éjjeli munkájának teljes eltiltása és az eltiltás kiterjesztése a vendéglős- és kávéházi iparra.

7. A tanoncok és fiatalok foglalkoztatásának eltiltása pincehelyiségekben, épületállványozásnál, az egészségre káros és testi épségét veszélyeztető anyagokkal dolgozó iparágakban.

8. A tanoncok teherhordásra és kocsihúzásra kényszerítésének eltiltása.

9. A testi fenyítés teljes eltörlése; az iptörvény erre vonatkozó szakaszának hatálytalansítása.

10. A tanoncok részére törvényes bérminimum megállapítása; az akkordmunka eltörlése.

11. A tanoncstatisztika és nyilvántartás segítségével a tanoncfelügyelet szerveinek paritásos alapon való kiépítése.

12. A tanoncjogvédelem ellátására tanoncpanaszirodák és gondozóhivatalok létesítése.

13. Az árva és szegénysorsú tanoncok részére tanoncotthonok és tanoncszállók fölállítása.

14. A fiatalok munkásoknak minden nap-számomunkától való eltiltása és a tanonckorban levők szakmunkásokká való kiképzésének előmozdítása; a tanoncszerződésnek szolgálati szerződéssé való kimondása; a tanoncbentlakórendszer eltörlése; a tanonclétszám iparáganként való szabályozása.

15. A munkáltató a tanoncot fölszabadulása után egy évig foglalkoztatni köteles; a segédvizsga eltörlendő; a tanonc szigorúan csak a szakmunkánál foglalkoztatható kétévi tanidő és kétheti próbaidő mellett.

16. A kötelező tanoncközvetítés és az ipari pályaválasztás intézményének a testi alkalmasság és képességvizsgálat, valamint az egyes foglalkozási ágak gazdasági viszonyainak figyelembevétele alapján működő felállítását.

Protestáns szemle. (A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság kiadása. Felelős szerkesztő: *Aprily Lajos.*) — *XL. évf. 11. szám.* —

A kritikai rovatban *Asztalos Miklós* következőképpen ismerteti az Erdélyi Fialatok Falufüzetei 2. számát (Demeter Béla: *Hogyan tanulmányozzam a falu életét? Szociográfiai kérdőív a falu munkásoknak.* Cluj-Kolozsvár, 1931. 32. l 8°). „Az erdélyi magyar ifjúság folyóirata, az Erdélyi Fialatok, párhuzamosan a Bartha Miklós Társaság, a szegedi

Bethlen Gábor Kör és a csehszlovákiai Sarlósok hasonló mozgalmával, minden alkalmat és eszközt megragad, hogy a fiatalság figyelmét felhívja a falu népével való foglalkozásra és annak fontosságára. Az elmúlt tanévben a maguk körében előképző faluszemináriumot is tartottak, amely igen nagy érdeklődés mellett szép eredménnyel folyt le. A gyakorlati falukutató munka tulajdonképpen csak most vette kezdetét s ehhez a munkához kíván

vezérfonalat adni ez a füzet, amelyet mintegy szociográfiai kérdőívül Demeter Béla, az erdélyi fiatalság egyik komoly értéke, szerkesztett. Igen figyelemre érdemes körülmény az, hogy az összeállításnál közreműködők közt ott látjuk az idősebb generáció néhány reprezentánsát is, ami a fiatalok lelkes igyekevének elismerését és támogatását jelenti. A füzet jelentős nyeresége a szociográfiai propedeutika nálunk igen vézna irodalmának." drf.

Hogyan kell átrepülni az óceánt?

Julius 15-én átrepülte az Atlanti Óceánt két magyar óceánrepülő, Endresz György és Magyar Sándor. Az amerikai Harbour Gracetól Bicskéig (Magyarország) repültek egyhuzamban és gyorsasági és távolsági világrekordot értek el.

Olvasóinkat bizonyára érdekelni fogja a Lockheed gyár „Sirius” típusú repülőgépének szerkezete. A „Justice for Hungary” nevű repülőgép szélessége 14, hosszúsága 9 méter. Normális repülő súlya 2120 kiló, de a bátor repülők 3790 kiló súllyal emelkedtek fel a levegőbe. A gép legnagyobb elérhető sebessége 230 kilométer óránként. Leszálló sebessége 120 kilométer; maga a gép négy perc alatt 1000 méterre emelhető és maximummal 8000 méter magasságra lehet vele fölfelé menni.

Maga a gép szerkezeti két főrészből áll, törzsből és átmenő szárnyakból. Mindkettő építési anyaga rétegzett falemez. A törzs a szárnyról leemelhető. A motor átmérőjének megfelelő nagyságára kiképzett törzskeretszmetzet elegendő helyet biztosít a nagymennyiségű üzemanyag (650 gallon 2925 liter benzin) befogadására. Ezt a tüzelő anyagot a szárny felett, közvetlenül a motor mögött helyezték el. A többi üzemanyag a törzstől jobbra balra a szárnyszerkezetben nyert elhelyezést. A benzintartályok mögött a törzsben egymás mögött van a két pilóta ülés. Az ülések alatt vannak a szükséges műszerek, mint, fordulatszámoló, sebességmérő, olajnyomásmérő, benzinyomásmérő, két bezzinóra, emelkedésmutató, egy mágneses kompasz, az indukciós kompasz mutatója és egy időóra (az első ülés alatt!) A második ülés alatt van a fordulatszámoló, sebességmérő, emelkedésmutató, fordulás mutató, egy mágneses kompasz, az indukciós kompasz mutatója és egy időóra. Az ülésekben elég hely van a különféle navigációs és egyéb műszerek számára. A benzintartályok dur alumíniumból készültek.

Mindezek a műszerek és gépszerkezet lehetővé teszik a rövid startot, a könnyű emelkedést nagy sebesség mellett és nagy szögben. Az erős futószerkezet, erős törzs, erős szárnyak lehetőleg kis önsúllyal bírnak s így a fürge géppel könnyen lehet manővrozni. Ehhez járul még a pilóta lélekjelenléte, idegek, biztonság a gépkezelésében,

kitartás és energia.

Hogy valaki sikeres utat tehessen a levegőben, ahhoz kellő előkészület kell, ezért a motorpróbák rettentő fontosak, mert ha a motor 2200 darabjából csak egy rossz, már baj van. A felszállásnál legalább hinni kell, hogy mind a 2200 darab hibátlan.

Az óceánrepülés sikere tehát a kellő előkészület s ha a túlterhelt géppel a starton túl vannak, akkor a vállalkozás fele már sikerült. Az óceánrepülő indulás előtt térképen pontosan kirajzolta a megteendő útvonalat. A szárazföld fölött könnyű a repülés, mert a városok, vasutak, folyók, hegyek szerint kitűnően lehet tájékozódni; de a végtelen tenger felett ez rettentő nehéz, mert csak a nap, éjjel a csillagok és a rádió áll rendelkezésre. A nap nem elég fix pont. A csillagok szerint is csak úgy lehet tájékozódni, ha legalább két csillagot láthat a pilóta. De ködben, éjjel csak a rádiókompasz használható, ha rádióval legalább 2—3 hajó helyzete szerint igazodhatik. De még ilyenkor is egy egy fokot lehet eltévedni, ami 107 kilométeres repülést jelent.

Amerikából Európába menet rendszerint megelőzik az időt és az éjszaka csak 3—4 óráig tart. Ezért is sikeresebb az Európába repülés, mint fordítva, innen Amerikába. A sikeres óceánrepüléshez a jó szerencsén kívül különösen jó gép kell és alapos matematikus és geometriai tudás, a fontos navigációs, rádió, stb. gépek szerelésén felül.

Mikor a gép már a levegőben van, technikailag a repülő már nem tud csinálni semmit. Ha valami rossz, azt nem lehet már javítani. A gép zúg, a léghajós nézi a fordulatszámológót, az olajjárását, az olaj hőfokát, figyeli a levegő hőmérsékletét . . . De ha a gép nem megy normálisan, akkor is tovább kell szállni, mert a tengeren kitönni nem lehet.

„Szegénynek drága kincs a hit,
Tűrni és remélni megtanít;
S néki, míg a sir reá nem lehel,
Mindig tűrni és remélni kell!”

Arany János

Az ember elindul és visszatér

Az ember áll itt, ki huszónhét esztendővel ezelőtt
hirtelen elindult e földről,
könnyedén akárcsak a madarak és a felhők,
most ime itt ténfereg az emlékező alkonyatban
s visszánőnek kezei közé az apró dolgok,
szívébe pedig a betlehemi áhítat.
Az idő elvonul, de a szegénység meg nem változik.
A kisiú most mindenre emlékszik,
a legelésző juhokra egy lankán az ablakkal szemben
s a vén parasztokra, kik hosszú hajjal mint az apostolok
jártak a fatemplom körül,
látja anyját, amint kenyeret süt s fehér harisnyában
elvándorol a napba,
látja apját a kocsmasztalnál borissza barátaival, a jegyzővel meg az orvossal,
s füstbeborult kártyajátékukra ráömlik a hajnal.
A kisiú: én vagyok,
bennem támad föl e vidék, e falu, nézem őt,
zab öleli át szegényt, mint kócos szőke lány, pár csillag
meg a fogyó hold tartják benne a hitet s köröskörül a fenyvesek
felszöktek a hegytetőkre hogy alátámasszák a tündöklő eget.
Gyönyörű kép ez, s halhatatlan véle az ember.
Üljetek körém s adjatok egy tányér forró levest — mondom a pitvarban
s lehajtom magas homlokom a gyámoltalan emberek előtt:
érezem a szeretet mázsás súlyokkal ideköt.

SZALATNAI REZSŐ

*Intő konferenciák . . .
Ezektől fél a diák!
Ilyenkor mint jég hull a
Sok sok intőcédula!*

*Boldog az, kinek rendben
A szénája mindenben,
Mondja Péter, mondja Pál,
Amint megy és megmegáll.*

Válaszok A Mi Lapunkat a közelmúltban ért támadásokra.

Hozzászólás.

Irta : Egy rozsnyói diák.

Egy apa méltatlankodásának adott kifejezést a Prágai Magyar Hirlapban A Mi Lapunk „irányváltása“ fölött. Már maga a kifejezés: „irányváltás“, hibás, mert 10 év alatt bebizonyosodott, hogy A Mi Lapunkat mindenkor a haladás irányította és irányítja még ma is.

A Mi Lapunk mindeddig kedvence volt a szülőknek is, a napilapok szívesen ismertették, ezért föl kell hogy figyeljünk, amikor egy olyan szülő, aki eddig fia részére járatta a lapot, felszólítja szülőtársait, hogy e lap járatását szüntessék be.

„Az apa“ kifogásolja az októberi számot. Nyilván nem tud lépést tartani azzal az irammal, melyben A Mi Lapunk előretör és nem látja be, hogy a benne lévő cikkek nem neki szólnak, hanem a fiának, aki elől a lapot gondosan elrejtji, mert attól fél, hogy a fiú meg találja érteni a benne írottakat.

Amíg az apa valahogyan össze tudta egyeztetni nézeteit A Mi Lapunk tartalmával, addig nyugton volt; de az már mégse járja, hogy a fia más véleményt tegyen magáévá, mint az övé, még ha a rohamos fejlődés korszakát éljük is, még ha egy világégés is van az ő és a fia ifjúsága közt!

Általánosságban megdöbbenést okozott a középiskolások tíz követelésének első pontja: Az iskolában azonnal el kell törölni az osztályozást és a buktatást.

„Még csak az kellene!“ — hangzott az öregek kórusa.

Én pedig mondom: milyen pedagógia az, amelyik fegyverrel kezében készletti munkára a diákot? Milyen pedagógus az, aki ezt a fegyvert — a buktatást — használja s ezzel a szülőt rendszerint jobban sújtja, mint a diákot?

A pedagógus kötelessége tanítványaiába belenevelni olyan erkölcsöt, amely az ütőpálcát fölöslegessé teszi; amely munkakedvet és tudniakarást olt az ifjakba, tudniakarást nem a vizsga sikeres kimeneteleért, hanem a tudásért.

A pedagógusnak ügyelni kell arra, hogy a diák ne érezze magát az iskolában, mint egy fegyházban, ahol kényszermunkát kell végeznie — és akkor a teljesítmények is nagyobbak lesznek.

Fejtegetni lehetne a többi pontot is, de ezeket nem kifogásolták annyira, mint ezt az egyet. (Kivétel a Sajó-Vidék, amely még a tornaórák

Egy kötetre való levél érkezett olvasóinktól a minket ért támadással kapcsolatban. Ezek közül egyelőre kettőt adunk le szóról szóra. A végén pedig a szerkesztőség nyilatkozatát közöljük. Szerk.

megkétszerezése ellen is tiltakozik.)

Ami a jutalmul kiosztott könyveket illeti, csak érthető, hogy A Mi Lapunk szerkesztősége nem fog 18 éves fiúknak Courts-Mahler-regényeket osztogatni.

Ami pedig az „Új pásztor“-t illeti, mellesleg megjegyzem, hogy kívánatosabb, ha minden tekintetben ősziate könyvek jutnak a fiatalok kezébe, mint komályos, de annál sejtetőbb olvasmányok, melyek befejes hajlamokat ébreszthetnek, illetve tokozhatnak az ifjú emberben.

Haladó magyar diákok! Ugy-e mi megértjük, hogy forrongásunkat a mi szüeteink nem fogadhatják el kritika nélkül, mert más az ő világuk és más a mienk. (Kivétel itt is van.) Hiszem, hogy mindegyikünk szereti szüeteit és becsüli a szavukat, mert tapasztalat van benne. Azonban azt az egyet, hogy miképp nézzük a világot, nem szabad szüeteinktől megkérdeznünk, mert van saját szemünk, saját fülünk, saját agyunk.

Az új kor természetszerűleg készletti az embert új, a korhoz illő gondolkodásra. Ez ellen pedig sokan védekeznek s hogy nagyrészt épp az idős emberek azok, kik ezt — az új kor természetéből adódó látást nem tudják magukévá tenni, érthető, mert hiszen ők egész más világban éltek ki ifjúságukat s ennek a más világnak a befolyása alatt állnak.

Középiskolások, ti néktek nem szabad és nem is lehet az öregek útján menni, ti más korba születtek bele s ez a kor mást követel tőletek, mint követelt a múlt a ti szüeteitől!

A Mi Lapunk legyen a ti táplálótok, mert A Mi Lapunkat a mai kor szülte!

El a kezekkel!

Irta : Egy losonci középiskolás

1. A magunk bőrén érezzük az ifjúság körül folyó nagy élet-halál harcot. Ezért mi középiskolások, szót kérünk joggal, mert felszakad belőlünk a kiáltás: Hát már mindenkinek van joga belebeszélni az ifjúság életébe?

Ma mindenki bele merészel szólni az ifjúság ügyeibe, mindenki irányítani, vezetni akar s csak az nem nyilváníthatja véleményét önön dolgairól, akinek ehhez legtöbb jussa volna: maga az ifjúság. Mi pedig egyöntetűen oda kiáltjuk nekik: *el a kezekkel, tőlünk középiskolásoktól! El a kezekkel a mi lapunktól, az A Mi Lapunktól!*

Tudjuk, hogy egy haladó társadalom utolsó reménye az ifjúság. Arccal fordulnak feléje a filiszteri bölcsek, hogy állapotából kiolvassák a

jövőt, mely ennek a társadalomnak élete vagy halála fölött dönt.

2. Ne gondolja senki, hogy talán az ifjúság szeretete, féltése szól azokból a támadásokból, melyek a közelmulban érték az A Mi Lapunkat. Dehogy. Az ezekből a támadásokból felénk torzuló ördögi arc azoknak tébolyodott rémülete, kik vaskos pénztárcájukban hordozzák szívüket. Nem is fáj nekik, hogy az ifjúság ilyen, vagy olyan. A maguk jövőjét féltik. És félnék a számukra kényelmetlen, érdekeikkel ellentétben álló, de szép, emberi jövőtől, melyet az ifjúság tornyosít eléjük. Az ifjúság feltartóztatlanul halad a számára kijelölt úton.

3. Az ifjúsági sajtó a szeizmográf feladatát teljesíti az ifjúsági életben. Egyrészt felfogja az ifjúság életének szellemi megnyilvánulásait és reagál azokra. Másrészt az élet, a kor nagy megnyilvánulásait fogja fel és a lehetőségek szerint egységesíti azokat az ifjúság speciális problémáival. Tehát az ifjúsági sajtó feladata az ifjúsági szellem és az ifjúság speciális problémái megnyilvánulásának helyet adni s megadni az összefüggést ezen megnyilvánulások és az általános korhelyzet között, hogy a nagy problémák és megoldások zürzavarából kikristályosodhasson az a vezérvonal, melynek irányát kell az ifjúságnak követni.

Az a folyóirat, ujság, mely nem ezt a programot követi, amely elzárkózik a problémák elől, amely nem akarja észrevenni azokat a tényezőket, melyek a jövőt befolyásolják, nem nevezhető ifjúságinak. Az a folyóirat korszerűtlen és a problémák előli menekülésében az ifjúság számára felhigitott semmiségekben éli ki magát. Tendenciája nyilvánvaló: az ifjúságot el akarja zárni a világtól, hogy sohase lássa meg az élet valódi arcát. Elhúti az ifjúságot, érzéktelenné teszi, hogy ne törekedjék szebbre, jobbra, igazságosabbra, mint ami van . . .

Vajjon megfelel-e az A Mi Lapunk azoknak a követelményeknek, melyek egy lapot ifjúsági lappá tesznek? Igen, megfelel! Az A Mi Lapunk nem zárkózik el a problémák elől és nem akadályozza, sőt, elősegíti az új ifjúság kialakulását. Az A Mi Lapunk mindig az ifjúság mellett állt és támaszpontot adott abban a nagy kavardásban, mely korunkat annyira jellemzi.

Korunkat a válságok korának szokás nevezni. Ennek következményeképpen az ifjúság egyrésze is válságba került. Megfeneklett a jövőnélküli reménytelenség kátyujában. Az A Mi Lapunk és olvasótábora nem jutott válságba. Nem tették a jelen szomorú tényei pesszimistává, de nem is akarta menteni a vesztett tejsze nyelét: nem állott oda annak a megmentői közé, ami már elvesztett. Kiutat keresett a válságból. Meg is találta, amint ezt erőtől duzzadó októberi száma bizonyítja.

Lehet-e tehát az A Mi Lapunk irányváltásáról beszélni? Nem! Az A Mi Lapunk akkor

változtatta volna meg irányát, ha megtagadta volna azt a célt, melyet alapításakor tűzött maga elé és amelyért ma is küzd: *egy szociálisan gondolkodó ifjúság megteremtését.* Célja elérésére azt az utat választotta mindenkor, amelyet a kor és az ifjúság szellemi fejlettsége szabott meg neki.

4. Kérdjük mi, az ifjúság: Vajjon miért botránkozott meg a „nagyközönség” az A Mi Lapunk októberi száma fölött? A „Balra át!” című vezetőcikk, a „Középiskolások tíz követelése” és a nagy pályázaton kiosztott jutalomkönyvek miatt, válaszolja „egy apa”, ki gyermekei részére minden művelődési eshetőséget biztosítani akar és ennek elérése céljából „családi cenzurát” végez gyermekeinek olvasmányai fölött.

Elismerjük, hogy a gáncsoskodók a Balra át és a Tíz követelés szükségességét a maguk korlátolt szemléletével meg nem érthetik s tiltakoznak is azok ellen. De igen nevelésesnek tartjuk azt az iziéstelen álszenteskedést, azt a farizeus szemforgatást, amit ezek a „támadók” a pályázaton kiosztott művekkel szemben tanúsítanak. A könyvek irodalmi értékéről nem vitatkozunk, habár nekik pl. a Svejk nem épületes olvasmány. De ami a könyvek tendenciáját illeti, ha például az illetők ismernék, vagy vettek volna maguknak annyi fáradságot, hogy megismerjék az ifjúság szörnyű szexuális nyomorát, melynek oly mesteri rajzát találjuk abban a bizonyos Új pásztorban, akkor nem pornográfiát látnának, hanem agyat hasító valóságot. *Akiknek a könyveket odaítélték, nem gyerekek, hanem 16—20 éves fiatal emberek, akiknek némelyike már kénytelen volt többet látni az életből és érezte már hátán az élet terhét, annyira, mint némely „harctereket megjárt, forradalmakban megkérgegedett férfi”.*

Akik azt hiszik, hogy az ifjúságot fenyegetésekkel, vagy denúciálással ki lehet téríteni utjából, azok tévednek. Az ifjúság minden akadályon keresztül törve halad tovább a maga útján és mindvégig kitart lapja, az A Mi Lapunk mellett.

Pro domo.

A Mi Lapunk szerkesztőségét az utóbbi napokban több ker. szoc. lap támadta meg, mert „nem egyenes irányú lélekmérgezést” folytat és „A Mi Lapunk irányváltása ellen” tiltakoznak.

Ezek a támadások nagyon elvetették a sulykot s elárulták azt is, hogy miben sántikálnak, amikor a szülői társadalmat egyenesen felhívják, hogy A Mi Lapunkat „szó nélkül küldjék vissza”.

Kifogásolják a „Balra át” c. vezetőcikket. Pedig ez nem akar mást, mint az erdélyi Makkai Sándor ref. püspök mintájára egy szlovenszkói revíziót az ifjúság számára. Kifogásolják „A középiskolások tíz követelése” c. cikket; pedig ezek a pontok tisztára a Dalton-rendszer pontjai, melyek az angol arisztokrácia iskoláiban

vannak alkalmazásban és sem a szocialisták, sem a kommunisták találmányai. Kifogásolják az októberi számban kihirdetett jutalomkönyvek megválasztását; pedig amint kezünkbe kerültek azok a „modern“ könyvek, azonnal félretettük és ki nem adtuk.

Ezek a támadások nem veszik tekintetbe, hogy milyen nehéz újabb irodalmi könyvekhez hozzáférkőzni s ha A Mi Lapunk egy kis bottlást elkövel, — utóvégre emberek a szerkesztők is, — nekirontanak a lapnak, sokszor olyan nyelven, hogy mi őket ezen a téren nem követjük.

A Mi Lapunk teljesen a középiskolások és a velük egyenlő színvonalú magyar ifjúság számára készül és a fősúlyt a tárgyi okulást szolgáló cikkekre fekteti. A világnézeti áramlatokkal csak annyiban törődünk, amennyiben azok a magyarság s annak szociális helyzetét érintik. A „Sarló“ ifjúságának mozgalmához semmi köze, ép úgy, amint nincs semmi köze a Prohászka körökhöz. A főiskolások intézzék el ügyeiket az

egyetemen. A jutalomkönyvek megválasztásánál is nem a modernség a fontos, hanem a tisztulósztetikus.

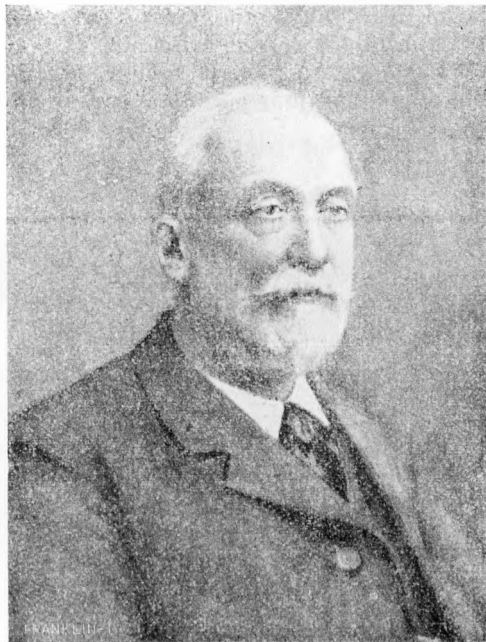
Jelszavunk most is az, ami éveken át volt: „Az új fiatalágban nincsenek pártok és kicsinyességek. Szabadján gondolkozhatik mindenki és alkothat magának világmagyarázást a tehetése szerint, de a munka: *magyarság*; a cél: az *emberiség*: az erő: a *szeretet*; az út: az *Isten!*“

Aki A Mi Lapunkban mást lát, mást keres, az nem jó szándékkal veszi kezébe a lapot. Az vagy mindent vissza akar fordítani a középkorba, mint a fekete világ; vagy mindent felgyujtani, mint a vörös világ. A Mi Lapunk egyik párthoz sem tartozik és tiltakozik minden ellene irányuló egyes titkos rendezők által irányított nyílt vagy földalatti aknamunka ellen.

Dixi, et salvavi animam meam!

Scherer Lajos
szerkesztő

Üzenet a másvilágról

Párisban a napokban halt meg Auguste Forel, a jeles biológus s az emberi jogok egyik legnagyobb bajnoka. Halálos ágyán egy levelet adott át fiának s arra kérte, hogy annak tartalmát — mint szellemi örökségét — nyitott sírja mellett olvassa fel megjelent tisztelői, barátai és családtagjai előtt. Ez meg is történt.

E sírontúli üzenet természetesen nagy hatást keltett. Egy szabadgondolkodó nagy tudós nyugodt s tisztaszemű bátor pillantása volt ez

azon végtelen kérdésekkel szemben, mit számunkra az élet és a halál problémája jelent. Hiszen egy ember, ki minden béklyótól mentesen szabadon küzd mindenféle babonás előítéletek s primitív felfogások ellen, méltán megérdemli legnagyobb elismerésünket, s nyugodt lelkiismerettel besorozhatjuk azon hivatottak közé, kik tevékenységükkel és példájukkal nagyban hozzájárultak új, megdönthetetlen értékek felállításához. Bátor hangját magasan emeli fel az összes szellemi koloncok ellen.

... Ne törődjünk a túlvilággal, hanem azon legyünk, hogy azt a világunkat tegyük tűrhetőbbé, melyet összes érzelkeinken keresztül, oly kézzelfoghatóan materiálisan felismerhetünk. Vigyük be az emberi életbe több szolidaritást, öntudatos felelősségérzést s emberi boldogságot. Vessük vissza az évezredek hiszékenységet a primitív emberiség sötét homályába, hiszen már elég nehéz szenvedések leckéin, saját hátunkon át érzékenyen tapasztalhattuk annak összes átkait. Igyekezzünk igaz mivoltában feltüntetni a szenvedő emberiség előtt azok káros hatásait. Tisztázzuk a fogalmakat az emberek előtt s leplezzük le könyörtelenül a végtelen nagy csalást és személyvesztést, mely minden ilyen megnyilvánulás mögött meghúzódik. Mert helytelen s elvetendő dolognak kell tartanunk mindazt, mely azon iparkodik, hogy egy problematikuss másvilági rekonzáció fejében elfogadhatóvá és tűrhetővé tegyen egy igazságtalanul megorganizált világot s messzire taszítsa el tőlünk még a gondolatát is annak, hogy igenis jobbá, szebbé s tűrhetőbbé lehet tenni egymásközötti életünket,

Nézzünk inkább nyugodt szemmel szembe a materiális étellel. Lássuk meg az emberiség igaz arculatát úgy, ahogy az a tudomány és műveltség haladásával mind jobban és jobban kibontakozik a sötét tudatlanság s barbárság homályából. Álljunk be azon emberiség első fallanksz-jába, mely oly ellenállhatatlan erővel s öntudattal küzd és halad a tökéletesedés és a szellemi felszabadulás felé, hogy megvalósítsa itt a földön is a maga mennyei paradicsomát; mely nem lehet más, mint egy jobban megszervezett, igazságos alapokra fektetett, a javak és a közterhek demokratikus alapokon való elosztódása mellett felépített jövő társadalmi rend.

— Ebben az irányban kell, hogy haladjon minden öntudatos ember. Ezen szebb jövő megvalósítására kell, hogy fordítsuk minden parányi kis energiánkat is s messzire el kell hogy vessük magunktól az önzés szűk problémáit. Csak így, egyedül csak így lehetünk méltók őseinkhez, azon őshöz, kik végtelen inquisitio, halálos üldöztetések s elnyomatásokon át, mindenkor elől vitték a világosság fátylóját s örökségbe hagyták nekünk a szebb s boldogabb jövőért való harcot és a mai világ szellemi értékeinek legjavát.

— Lépünk be bátran s mindig nagyobb számban a fenkölt harcosok sorába, hol az igazság erői birokra szállnak a hamissággal, a sötétség a világossággal és az elnyomott az elnyomóval . . .

Auguste Forel egész életét végtelen, az

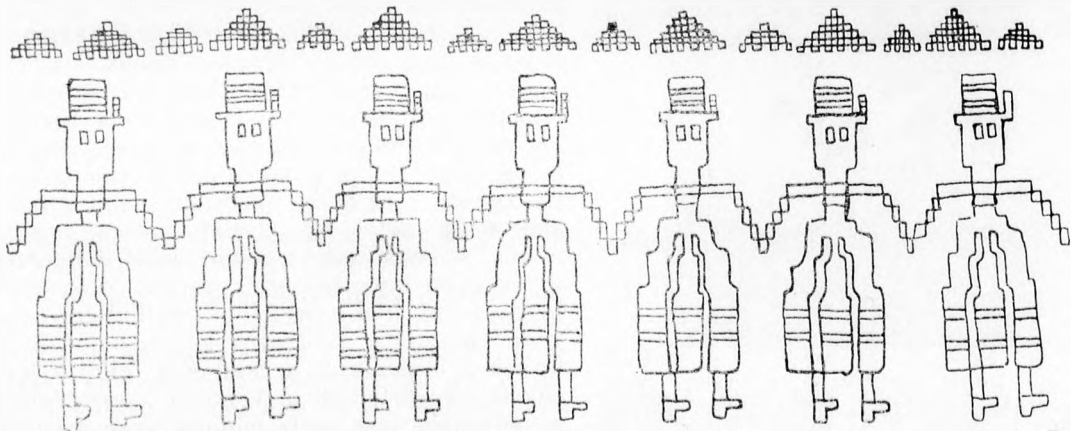
emberiség igazságos ügyébe vetett hit jellemzi. Forel szellemi testamentumában sokat foglalkozik saját életével is. Mindig azon iparkodott, hogy becsületes, munkás eleme legyen a társadalomnak s minden erejével azon volt, hogy jómaga is némiképen hozzájáruljon a nagy alkóláshoz, mely a jövő útját van hivatva egyengetni. Egész életét a tudománynak szentelte. Végrendeletének zárószavait az emberiség nagyrahivatottságába vetett megkapó hit s hihetetlen boldog öröm jellemzi, mely a halálon keresztül — keresztül az elmúláson s a síron túl is — végtelen buzdító kiáltássá és ölekezéssé válik a jövő generáció felé, mely hivatva lesz tovább egyengetni s végleg megalapozni a jövő boldogság útjait.

Hahó!... Hahó!... Emberek!... Halljátok!

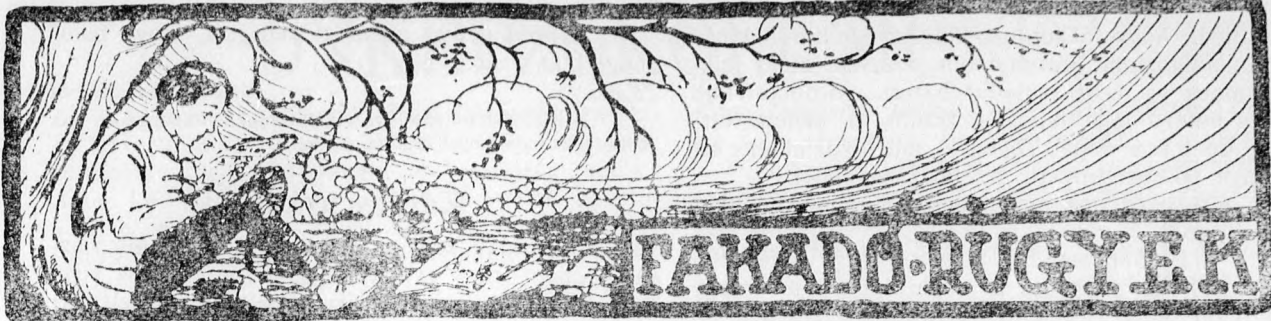
. . . Ne hordjatok gyászt a szívetekben éretem. Legyetek boldogok s vigadjatok a halálom másnapján. Hiszen csak a természet egy nagyszerű aktusa teljesedett be. Asszony ne sírjon, gyermek ne jajongjon, hanem kéz a kézben, dicső hozsánnazengésben, egyöntetű léptekkel induljanak a jobb jövő meghódítására . . .

— Hagyjátok a multnak, ami a múlté, hiszen az már meg nem változtatható. De dolgozzatok a jövőért s egyengessétek annak útját, mert ez, egyedül csak ez valósítható meg ésszerűen. Mindannyian járuljunk hozzá erőnkhez és tehetségünkhöz képest a nagyszerű műhez, melynek alapkövetésénél ma már mindannyian oly nagy felelősséggel bírunk.

Szenes György

IPOLYBOLYKI SZÖTTES mintát mutatunk itt be, a nagy történetíró, Katona István (1732—1811), szülőfalujából. Nagy kár, hogy a gyáripar lassanként minden népművészeti alkotást nyel el s a nép, de az úri osztály sem becsüli már sokra ezeket a remek dolgokat, holott a nép leleménye, műzslése ezekben nyer igazi kifejezést. Gyűjtsük az ilyesmit!

REGŐS-NEMESSZEGBY

Nemsokára őszbe szállunk . . .

*Nemsokára őszbe szállunk
Sötét felhő-paripákon.
Mily szép lesz az ősz-hatálunk
Bánat óperenciákon.*

*Megöszülnek most az őszyk,
Hidegebbek a szerelmek.
Már csak néhány álmat őrzök,
Többiek a télbe mentek.*

*És most hogy az őszbe szállunk,
Tavasz, szívből köszöntelek:
Véget érjen röpke gyásunk
S tavasz hozzon új életet!*

(Komárom)

Czéher József
VIII. fg. tan.

Formás, csinos vers. Csak nem kell ily elkoptatott témáról énekelni s gondolatnélküliségre kell törekedni.

A magyar dal

*Bús magyar szívünknek
Egy vigasztalój,
A mult visszahozója:
A víg magyar nóta.*

*Szívünk a mult dícső
Ösvényein nyargal:
Ha csendül ajkunkon
A bús, szép magyar dal!*

(Rimaszombat)

Kertész Dénes
VI. o. rg. tan.

Rövid és csattanó, mint egy epigramma, Formás és dallamos, Csak előre!

A szekunda

*Virágos reggel volt,
Ragyogtak a holdak,
(Két örvendő szemem)
Felvidámitottak.*

*Jött a dél borzongva,
Hozott egy szekundát,
Fölborzolta lelkem,
Am nem nekem adták*

*Elmúlt az este,
Az éjjel leszállott
S lelkemre terített
Egy bús komor álmat.*

(Érsekújvár)

Matus Ferenc
VI. gimn. o. t.

Egy élmény kedves rezgése a lelkeden. Egyszerű, ügyes verselés. Különösen az ellentét fokozza a hatást.

A hold és a rókakoma

Gyönyörű téli este volt. A hold napfényesen ragyogott. Az éj királynője, aki a holdat tükörnek használta, éppen öltözködött egy óriási fa tetején, mikor egyszerre nagy sóhajtásokra lett figyelmes. Hamar befonta hosszú aranyhaját, leereszkedett a fáról, hogy megnézzze, ki zavarja az erdő csöndjét.

Alig lépett egy-kettőt, midőn az erdő szélén a bokrok alatt sötét árnyat vett észre. Ravaszdi, a rókakoma, sétálgatott ott, fejét vakargatva, nagyokat sóhajtozva.

— Hát neked már megint mi a bajod, Ravaszdi? — szölt az éj királynője. — Mit sóhajtozol itt? Inkább örülj a hold gyönyörű fényének.

— Éppen az a bajom, — vakargatta a füle tövét a róka, — hogy ilyen nappali világosság van.

— És mit árthat ez neked:

— Igen ám, de a nagy világosság miatt nem mehetek le a faluba. Már háromszor csiptek rajta a tyúklopáson s alaposan eldöngtetek.

— Én nem féltetek, szölt az éj királynője. — Beszélj a holddal.

— De mit mondjak neki?

— Ezt rád bízom, Ravaszdi. — Ezzel az éj királynője összehúzta arany palástját és elment...

Ravaszdi az erdő melletti tisztásra ment, leföljárkált. Majd a két hátsó lába közé húzta a farkát, leült aóra s vonítani kezdett.

A hold egykedvűen folytatta sétáját égi pályáján s még fényesebben ragyogott, mintha észre sem venné a rókát.

A róka csak vonított. Végre a hold megso-kalta s mérgesen rászölt a komára, hogy ne zavarja az éj csöndjét.

— Nagy kérésem volna hozzád, gyönyörűséges hold, — szölt a róka.

— Ugyan már megint miben fő a te ravasz fejed?

— Csak hallgasd meg a gyomromat, hogy hogyan korog az ehségtől.

— Mi közöm a te gyomrodhoz?

— Nagyon sok, — sunyított Ravaszdi. — Ha nem világitanál olyan erősen, besompolyoghatnék a faluba egy kis tyúkpecsenyére.

— Csak nem vehetem el az emberektől a világosságot a gyomor miatt!

— Hát azt éppen nem kívánom, de azt meg-

tehetnéd, hogy akkor ne világíts, amikor a tyúk-
ólban dolgozom. Három napja éhezem már; fele-
ségemnek és most született három porontyomnak
nincs betévő falatjuk, Keresztelőt is kellene tar-
tani, de nincs mihől. Téged is meghívnálak egy kis
gyöngye tyúkpecsenyére, ha hozzásegítenél.

— Mikor lesz a vendégség? — kíváncsisko-
dott a hold.

— Holnap este!

A hold elfogadta a meghívást s már is egy
kis felhő mögé rejtőzött. Ravaszdi a falu felé in-
dult lassan óvatosan. Mikor a tyúk-udvarba ért, a
hold végkép egy sűrű felhő mögé bújtt.

Ravaszdi gyorsan végzett s a bőséges zsák-
mánnal boldogan az erdőfelé tartott. A hold, a
bizonyosság okáért hazáig kísérte el.

Másnap este ismét megjelent a hold és su-
garaival átfonta a róka lakását. Itt azonban ablak,
ajtó el volt zárva. A hold sugaraival nem hatolhatott
be Ravaszdi úr palotájába. — Így volt ez másnap,
harmadnap is. Róka komának se híre, se hamva.

— No megállj, bosszankodott a hold. — Jön
még a kutyára dér! Fog még a gyomrod korogni!

— Ugy is lett. A negyedik nap este az erdő
fái alatt bujkált a róka. Gyomra irtózatosan kor-
gott, de nem mert a hold szeme elé kerülni.

A hold szeliden megszólította:

— Róka koma, hallom, már megint korog a
gyomrod?

A róka mentegetődzött az elmaradt koma
miatt. Odaégett az egész pecsenye, ezért nem fo-
gadhatta a holdat.

— Nem baj, — vigasztalta a rókát a hold,
— ma megint hozzásegítek egy kis tyúkpecsenyé-
hez, de most már ne égjen oda a drága étel!

— Lesz rá gondom, — biztatta őt a róka, — s
olyan becsülettel vendégellek meg, mint még senkit.
Elindultak hát.

— Ne világíts olyan nagyon! — kérlette Ra-
vaszdi a holdat.

— Nem vagyunk még a faluban. Ha oda-
érünk, majd elsötétedem. De akkor, ott a tyúkud-
varban te is hűnyd be a szemedet, róka koma,
mert azok is világítanak ám s könnyen észrevehetnek.

Mikor a tyúkudvarhoz értek, a hold egy fel-
hőske mögé bújtt, a róka is behunyta a szemét.
Ekkor a hold egyszerre teljes fényét lövelte szét
és a parasztház ablakában leselkedő két emberi
szem észreveszi a tyúktól álló rókát, amint
vinné a kívánatos tyúkpecsenyét,

Hirtelen éles fütty süvített a koma füle mel-
lett, puffogást is hallott s a fejét is megütötte va-
lami. Szinte beleszédült. De még volt annyi ereje,
hogy átvesse magát a kerítésen, ahol a hátsó lábát,
farkát érte valami ütés.

Jajgatva rohant a róka az erdő sűrűje felé.
Vérnyom jelezte útját . . .

— Kedves Ravaszdi, — szólt nyájasan hozzá
a hold, — hát meghívsz e még vendégségbe?

— Soha, soha! — tiltakozott a róka s nyö-
gött fájdalmasan, nyalogatva vértől ázott talpát. . .

A hold pedig akkorát kacagott, hogy bele-
rengett az erdő.

(Kassa)

Greskoványi Magda

A rókatörténetet kedvesen és élénken modrja el, sok
szerkesztő ügyességet árulva el.

Karácsonykor

eszembe jutnak azok a halottak, akiknek nem visz-
nek virágot, nem gyujtanak gyertyát, kiknek sírja
felett nem sír senki. A világháborúban elesett ka-
tonák ők, akik a jobb jövő reményében küzdöttek
idegen országok harcmezéjén s akiket otthon most
annyi özvegy és árva sirat.

Azok akik most rájuk sem gondolnak, őket
a halál karmaiba vezették, azok most valahol zöld
asztal mellett ülnek s már 13 éve készítik a békét.

Rátok gondolok ma, kik életeteket áldoztatok
Doberdónál, véretekkel pirosra festettétek a Kárpá-
tok szikláit s akiket Volhinia mezején ért a halál.
Sirotokat nem jelzi se fa, se kökeresz. Talán csak
egy kis domb mutatja, hogy itt emberek fekszenek.
Van köztetek, akinek még ez a halom se jutott,
szétszórtan fekszenek esontjaitok hazátoktól messze,
távol, ahová nem jut el feleségetek és gyermeke-
itek jajkiáltása, akiket kiméletlenül ostromoz az élet:
a társadalom. Akik koldusok és azok könyörado-
mányaiból élnek, akik titeket a halálba üttek.

Érzem, hogyha ez a sírós segélykiáltás eljutna
hozzátok s fel tudnátok támadni (mint ahogy azt
nektek hirdették), akkor letörülnétek özvegyetek és
árváitok szeméről a könnyet s lemosnátok a rajtuk
elkövetett szégyent. Tudom, hogy lenne újra ke-
nyér, rendes ruha, emkeribb élet. Hisz az életben
is ti ezt akartátok s ezért haltatok meg. Fájdalom:
megesaltak benneteket.

Könnny gyülik szemembe, mikor ezeket át-
gondolom. Belém fáj a nyomorgó özvegyek és ár-
vák összes fájdalma, mert hisz én is egy vagyok
a millió közül. És nekem is van egy halottam a
milliók között, aki valahol Volhíniában fekszik,
sírdomb nélkül, ismeretlenül: az apám. A fölöttem
rohanó sötét fellegekkel küldöm neki üzenetemet
s egy szál virágot tartogatok számára a fiúi sze-
retet virágát; a szívemet: most Karácsonyra.

(Pozsony)

Oriskó István

Egy pillanatra

*Színes emlékeim tengerén úsznak gondolataim
S mélézva nézem a tenger gyöngyeit,
Melyek oly sok mosollyal láttak el
Egy pillanatra.*

*A csillogó gyöngyszemek már csak roncsai a multnak,
A múltó bohém gyermekkoromnak,
Mit úgy szeretnék visszahívni még
Egy pillanatra.*

*Hiába, az idő magával vitte, elrabolta
S nekem halvány árnyékát adta vissza,
Hogy memóriám tüzét eloltsa
Örökre.*

(Pozsony)

Dudas Ignác
III.ºo. tanító-növ.

ÖNKÉPZŐKÖRI MUNKÁK

A pozsonyi magyar gimn. önképzőkör okt. 18 án tartotta meg alakuló közgyűlését Dr. Jeszenszky István tanár elnöke alatt. Ifjúsági elnök: Adler Leó VIII. a tan., jegyzők: Kowarik Sarolta VIII. a. és Kubovics Ágost VIII. b tan. Megbizott: Róth Ferenc VII. o. t. — „Schliemann a kincsásó“ címen Kowarik Sarolta VIII. a. tartott dicséretes felolvasást. — Nov. 8 án Antalis Béla VIII. b o. tan. „A nő társadalmi helyzete a múltban, most és a jövőben“ címen dicséretet nyert felolvasást tartott. Csinovszky Géza VIII. b (Petőfi: Szüleim halálára), Húsvéth Alajos VIII. b o. t. (Petőfi: Az őrült) és Ammer VII. o. t. (Petőfi: Téli esték) dicséretes eredménnyel szavaltak. **Cs. F.**

Móricz Zsigmond önképzőkör (Pozsony) a magyar tanítóképzőben okt. 21-én tartott rendes ülésen Szondi József I. év. növ. elszavolta Petőfi „Respublica“ c. versét. Petija Jenő III. év. növ. felolvasta Szalay László „Népdal“ c. novelláját. Kubik László III. év. növ. magyar nótákat énekelt Sikó Erzsébet III. év. növ. zongora kísérete mellett. Erre következett „A középiskolások 10 pontjának megvitatása“ (melyet A Mi Lapunk jövő száma hoz!). Hamar Lujza I. év. növ. és Száraz Kató I. év. növ. magyar nótákat énekeltek Beluch László, Kelemen Gyula és Balázs Géza III. év. növ. hegedű kísérete mellett. — A nov. 14-iki rendesülésen Hlédik Pál I. év. növ. elszavolta Ábrányi Emil „Anyanyelv“ c. versét. Adler Ernő ab. kurz. növ. ismertette Dr. Kemény Gábor „Új paedagógia“ című pozsonyi előadását. Ezt érdekes vita követte, melyben a nővendékeken kívül az intézet igazgatója és a kör vezető tanára is résztvett. Szamak Piroska III. év. növ. elszavolta Kuffler Margit „Leánykérés“ és Lesznai Anna „Elkésve érkezem“ c. verseket. Petija Jenő III. év. növ. beszámolt a Cssl. Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság alakuló üléséről. A körben igen élénk munka folyik.

Petija Jenő III. év. növ.
a kör titkára

A Kármán József önképzőkör (Losonc) két első gyűlése az önképzőkör reformjával foglalkozott. Kereste azt, hogy mi a tavalyi reformkísérlet kudarcának az oka s általában szükségese-e a reform, vagy se? Az érdekes és beható vita a haladás mellett döntött Singer György VII. o. tan. összefoglalása után. Weisz Pál „az ember jelleme“ címen tartott előadást. Rozik Emil „Vihar“ című költeményét szavalta el. Nagy Lajos pedig kitűnő bírálatban méltatta. A kör az okt. 28 án tartott iskolai ünnepélyt rendezte. Az ünnepi beszédet Héderváry Dezső mondta. A nov. 15-iki gyűlésen Kún László „az akarati szabadsága“ című előadása nagy vitát váltott ki. Héderváry Dezső elszavolta Gyóni Dezső „Csak egy éjszakára“ c. költeményét nagy sikerrel. **Singer György**

A „Tompá“ önképzőkör (Rimaszombat) nov. 14 én tartott ülésen Fenyő Endre VII. o. t. Edison

Alva Tamásról tartott felolvasást. Kertész Dénes VI. o. t. elszavolta Endrődi Sándor: A gyermek c. költeményét. Utána megalakult az önképző ének-kara Hankó Erzsébet tanárnő vezetése alatt. Kertész Dénesnek a kör fellendítése érdekében tett indítványát a kör nagy részben magáévá tette.

Kertész Dénes VI. o. t.

A „Czuczor“ önképzőkör (Komárom) első gyűlésén Vicssek Ferenc elnöki székfoglaló beszédében a magyarság helyzetét rajzolta meg és az egységet hangsúlyozta. Utána „új falusi“ Koczab Géza cigányzenekara (mind VIII. oszt. tanuló) mutatkozott be. Legerősebb tagjai D'Elia Ferenc és Uherezky István. Lengyel Klára VIII. o. t. Czéher József „A titán“ c. versét bírálta meg. Elismerést kapott. Basilidesz Ábris VII. o. t. Ady költeményeket szavalt s remek előadó művészetével szinte lenyűgözte hallgatóságát. Koubek Frigyes VIII. o. t. Dénes Ferdinánd „az őskereszténység szocializmusa“ címen érkezését bírálta. D'Elia Ferenc VIII. o. t. „A magyar zene fejlődése“ címen tartott kitűnő felolvasást. D'Elia egyébként mestere a vonónak, cimbalomverőnek, zongorának és tollnak egyaránt. A szalózenekar előadása is igen kiváló volt. Hrotkó Endre „Prohászka szocializmusa“ címen tartott nép előadást. Viplak Vince remek felolvasásában Ady Endréről értekezett és nagy sikert ért el. Az ülés Petrogalli Klára V. o. tan. szavallatával és a szalózenekar hangversenyével ért véget.

Czéher József VIII. o. t.

A pozsonyi Móricz Zsigmond önképzőkör nagyszabású Ady estjét 1931. nov. 21 én, szombaton este 6 órakor tartotta meg az állami reáliskola nagytermében a következő műsossal: 1. Ady: Bevezető vers. Szavalta: Szondi József I. o. t. 2. Bartók Béla: Tóth legények tánca. Este a széke-lyeknél. Zongorán előadta: Szamak Piroska III. o. t. 3. Ady Endre a miénk. Petija Jenő előadása III. o. t. 4. Ady: A vár fehér asszonya. Szavalta: Demény Natalia I. o. t. 5. Ady: Szent Margit legendája. Szavalta: Hamar Lujza I. o. t. 6. Ady: Add ide a szemeidet. Szavalta: Szabó Ilona III. o. t. Rövid szünet után: 7. Ady: Egy párizsi hajnalon. Szavalta: Takáts Sándor III. o. t. 8. Ady-Reinitz: Örízem a szemed. Énekelte: Sikó Erzsébet III. o. t., zongorán kísérte: Szilárd Margit III. o. t. 9. Ady: A proletárifjú verse. Szavalta: Opimanu Erzsébet III. o. t. 10. Ady-Reinitz: Szeretném ha szeretnének. Énekelte: Kubik László III. o. t., zongorán kísérte: Szilárd Margit III. o. t. 11. Ady: A grófi szerűn. Szavalta: Szondi József I. o. t. 12. Magyar népdalok: előadta az önképzőkör férfikara. 13. Ady: Parasztnyár, Morognak a vének. Szavalta: Hlédik Pál I. o. t. 14. Magyar népdalok: előadta az önképzőkör cigányzenekara. A néhány hét óta működő új szlovenszói önképzőkör jelét adta annak, hogy hivatása magaslatán áll: a magyar kultúra korszerű munkásává nő.

Kis diák heti jegyzéke

Veszünk a papirkereskedésben egy ujjnyi vastag kemény kötésű vonalozott jegyzéket, vörös tintával ráírjuk X. Y. heti jegyzéke, a táblán belül pedig ezt: „Minden vasárnap félórára előveszem s az előző hétről szóló följegyzéseket beírom.“ Azután megszámozom a könyvecske lapjait, illetve oldalait.

Az 1-ső oldal: 1. „Családi leszármazás és rokonság“ lesz, az oldal közepén vonalat húzva a balkéz felőli rész lesz az apai ág, a jobb kéz felől való pedig az anyai ág. A sorok pedig a következők lesznek:

Nagyapa (közönséges tintával a név)
 Nagyanya.
 Nagyapa testvérei (annyi sor, ahány testvér)
 Nagyanya „
 Apa, ill. anya testvérei.
 Saját fiú és leány testvérei.
 Apa, ill. anya testvérei, gyermekei.
 Nagyapa, ill. anya testvérei, gyermekei.

Az új rokonságra legfeljebb 1 oldalt hagyunk. A 3-ik oldalon: 2. Születésnapok és névnapok. Az oldal közepén ismét vonalat húzunk, a balkéz felőli rész a születésnapokra, a jobb kéz felőli a névnapokra van szánva.

Apa	születés napja	névnapja
Anyá	„	„
Nagyapa	„	„
Nagyanya	„	„
Keresztapa	„	„
Keresztanya	„	„
Testvérek születés napja	„	„
Saját születésem		nevem napja

A változásokra legfeljebb 1 oldalt hagyunk.

Az 5 ik oldalon jönnek: 3. Mérések, annyi oldal, ahány évre számítjuk a jegyzék vezetését. Az oldal közepén vonalat húzunk, a balkéz felőli a tanév elején, a jobb kéz felőli a tanév végén való állapotról szól.

Magasság	Magasság
Kiterjesztett karok átmérője	u. az
Mellbőség mély belégzéskor	„
„ „ kilégzéskor	„
Felkar közepének átmérője	„
Alkar „ „	„
Comb „ „	„
Alsó „ „	„
Legnagyobb lépés hossza	„
Arasz hossza	„
Láb „	„
Súly	„

4. Emlékezetes események.

Minden hét legnevezetesebb eseménye legfeljebb 2 sorban. Ha nem fordult elő nevezetesebb dolog, akkor nem kell beírni semmit.

5. Összehasonlítások.

Utca hossza lépésben, hogy megtudjuk, melyik útvonalon érjük leghamarabb az iskolát. Azonkívül tornyok, hegyek magassága, folyók hossza, városok lakóinak száma, országok területé stb.

6. Hasznos tudnivalók tanulóknak. Melyik ceruza, gummi, tinta, toll, papír a jobb?

7. Közmondások. Mindegyik új sorba írva, a különböző nyelvek külön.

8. Dalok, csupán a dal első sorát jegyzem be, de oly sorrendben, amint megtanultam. Ezért előbb külön papíron összeírom a dalok első sorait, azután sorszámokkal rendezem őket, hogy tudjam azt is: hány dalt ismerek?

9. Versek, amiket könyv nélkül tudok, oly sorrendben, amint megtanultam őket. Azt is följegyzem: az egész vers miféle könyvben van meg.

10. Olvasmányok. Azoknak a könyveknek címét, szerzőjük nevével együtt jegyzem fel, amiket végig olvastam, sorrendben. Iskolai könyveket nem jegyzek fel, újságot se. Az olvasás idejét elől jegyzem meg.

11. Előadások az iskolán kívül, kelettel, tehát mozi, színház, cirkusz stb. röviden jelezve, mi volt a címe, kitől való, vagy mit láttam ott.

12. Kirándulások. Kelettel együtt följegyzem ha a város területén kívül valahová eljutok s megjelölöm: mi lepött meg legjobban?

13. Játékok, amiket több gyermekkel együtt, mindig azonos szabályok mellett játszottam, amiket ismerek és névvel is meg tudok jelölni, oly sorrendben, ahogy megtanultam.

14. Tréfák, vagy oly huncutságok, amiket az iskolában egyik tanuló a másik rovására elkövetett, de ami nem okozott kárt vagy bajt, csak nevelést.

15. Találós kérdések, amiket egyrészt olvasókönyvből, másrészt felnőttektől tudok.

16. Adomák, de csupán a csattanó mondatok, oly adomákból, amiket jól elő tudok adni.

17. Mesék. Csupán a címei azoknak a meséknek, amiket többször hallottam és megjegyeztem magamnak.

18. Olyan apró ügyességek, amik a háztartáshoz tartoznak, pl. ha kilyukad a nadrágom, be tudom-e foltozni? mit tudok főzni? a tinta-foltot mivel lehet kivenni? stb.

19. Mesterségekben való kis jártasság: könyvkötés, lombfűrészelés stb.

20. Torna: melyik tornaszer gyakorlatot tudom már jól megcsinálni? Mikor tanultam meg korcsolyázni, úszni, biciklizni? Csak akkor jegyzem be, ha hozzáértők is elismerik, hogy elég jól megy.

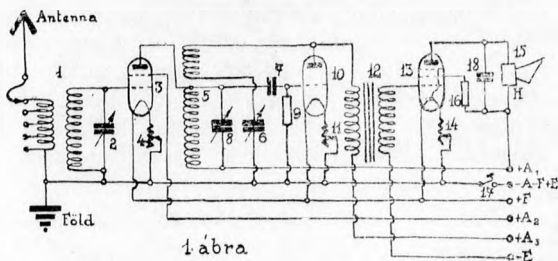
21. Mikor voltam beteg? Mi bajom volt. Hány napig nem mehettem iskolába?

22. Följegyzésre érdemes egybek.

A MI LAPUNK RÁDIÓJA

Rovatvezető: GÁSPÁR OTTÓ

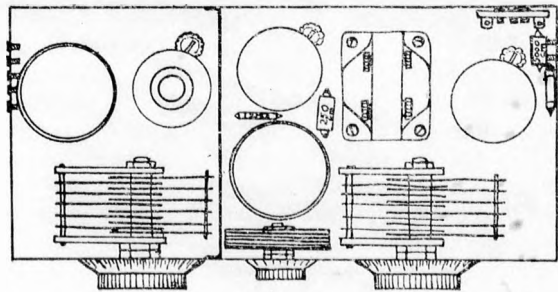
Kapcsolások

Ez a készülék, amelyet az ábrán látunk, árnyékoltrácsú magasfrekvenciaerősítővel és három rácscsós végerősítővel megépített háromcsöves készülék. Megépítéséhez ne igen fogjon kezdő amatőr, mert meglehetősen szakértelmet és ügyességet kíván, de nagy teljesítménye bőségesen kárpótol a fáradságért, amelyet megépítésére fordítunk. A készülék kezelése egyszerű és ha megfelelő nagy (kb. 250 volt) anódfeszültséggel működtetjük, egész Európát hangszóróban hozza.

Az érkező hullámokat az árnyékoltrácsú csőnek egy laza csatolású rádiófrekvenciátranszformátor adja át. A cső hatalmasan felerősítve anódzárkör közvetítésével adja át a rezgéseket az audióknak, ahonnan egyenirányítva egy hangfrekvenciátranszformátoron át jutnak a végerősítőhöz, mely ismét igen jelentékenyen megerősítve vezeti a hangszóróba.

Mivel a készülékben igen nagy erősítés van, feltétlenül árnyékolni kell, nehogy begerjedjen. Ugyanezért rendkívül nagy gondot kell fordítani a

rövid rácscsós és anódvezetékekre. Legjobb, ha a második ábrán látható elrendezést használjuk.

Anyaglista: 1. rádiófrekvenciátranszformátor; 2, 8. forgókondenzátor 500 cm légszigetelésű; 3. árnyékoltrácsú nagyfrekvencia erősítőcső; 4, 11, 14. fűtőellenállás 30 -Ω- lámpafoglalattal egybeépítve; 5. zárókeretekeres; 6. forgókondenzátor 250 cm csillámszigetelésű; 7. blokkondenzátor 250 cm; 9. rácscsós ellenállás 2 M -Ω-; 10. audiócső; 12. kisfrekvenciátranszformátor 1:4; 13. háromrácscsós végerősítő; 15. hangszóró; 16. rácscsós ellenállás

0.05 M -Ω-; 17. kikapcsoló; 19. blokkondenzátor 5.000 cm. Doboz, árnyékolólemez, előlap, szerelőlap, apró szerelési anyag.

Ügyeskedés

Most elsősorban a primer áramerősség érdekelne, mert ettől függ a primertekercs drótvastagsága. A primer fogyasztás mindég nagyobb, mint a szekunderteljesítmény, mert az átalakításnál mindig vannak veszteségek is. Kis transzformátoroknál a primer fogyasztás kb. 1.3-szerese a szekunderteljesítménynek. Példánkban a primer fogyasztás: 22 watt $\times$ 1.3 = 31 watt. Ebből 110 volt hálózati feszültség mellett a primer áramerősség: 31 watt / 110 volt = 0.281 amp.

Ennek a táblázatban a 0.3 mm vastag rézdrót felel meg, ilyenből kell tehát a primer tekercset készíteni. A szekunderek drótvastagságát szintén a táblázattól vesszük a felvett adatok szerint; mindig felfelé kerekítve. Anódtekercs 0.050 amp., drótvastagság 0.2 mm. Fűtőtekercs 2.5 amp., drótvastagság 0.9 mm. Egyenirányítófűtés 0.5 amp., drótvastagság 0.5 mm.

A transzformátor által leadott feszültségek az egyes tekercsek menetszámától függnek. Mint-hogy az egyes tekercsektől megszabott feszültségeket kívánunk meg, ki kell számítanunk a menetszámot, amely a feszültségnek megfelel. A primermenetszámot a hálózati feszültség szabja meg.

A menetszám kiszámítására szolgál az alábbi képlet, mely az egy voltra eső menetszámot adja meg. Ezt még szorozni kell a megkívánt voltszámmal.

Voltonkénti menetszám egyenlő:

$$\frac{3000}{\text{vaskeresztmetszet} \times \text{periodusszám}}$$

Példánkban a voltonkénti menetszám:

$\frac{3000}{\text{cm}^2 \times 50} = 10$ menet voltonként. Ebből már megkaphatjuk az egyes tekercsek menetszámait:

Primer = 110 volt $\times$ 10 menet voltonként = 1.100 menet.

Szekunderek: anódtekercs = 200 volt $\times$ 10 menet voltonként = 2.000 menet. Fűtőtekercs = 4 volt $\times$ 10 menet voltonként = 40 menet. Egyenirányító fűtés = 4 volt $\times$ 10 menet voltonként = 40 menet.

A két utóbbi tekercs közepéről, tehát a 20. menet után leágazást készítünk.

A menetszámokból már könnyen kiszámíthatjuk a tekercselési helyet, amelyet a tekercsek majd elfoglalnak. Ez is minden tekercsre külön számíthatjuk ki, azután összegezzük.

Tekercselési hely = szigetelt drótátmérő $\times$ szigetelt drótátmérő $\times$ menetszám.

Miután azonban a tekercsbe még rétegsziget-

telések is kerülnek, ezt a méretet még megkészezzük, így kapjuk a vasmag ú. n. ablakméretét.

Példánkban: tekereselési hely = anódtekerés:

$$0.4 \text{ mm} \times 0.4 \text{ mm} \times 2.000 \text{ menet} = 320 \text{ mm}^2;$$

fűtőtekerés:

$$1.2 \text{ mm} \times 1.2 \text{ mm} \times 40 \text{ menet} = 58 \text{ mm}^2;$$

egyenirányító fűtés:

$$0.8 \text{ mm} \times 0.8 \text{ mm} \times 40 \text{ menet} = 26 \text{ mm}^2;$$

primertekerés:

$$0.5 \text{ mm} \times 0.5 \text{ mm} \times 1.100 \text{ menet} = \frac{275 \text{ mm}^2}{679 \text{ mm}^2}.$$

Kereken: 7 cm^2 .

Ablakméret $2 \times 7 \text{ cm}^2 = 14 \text{ cm}^2$.

Legjobb, ha olyan vasmagot választunk, melynek ablakmérete $2 \text{ cm} \times 7 \text{ cm} = 14 \text{ cm}^2$, ezek a tekerések együtt 7 cm hosszú és 2 cm vastag réteget adnak.

Kapcsolások

A készülék felépítését a doboz elkészítésével kezdjük. Ezt belül kibéleljük 0.5 mm vastag vörösrézlemezrel, még pedig úgy, hogy a fedelet és fenekét is rézzel borítjuk. A szigetelő anyagból készült előlapot szintén rézlemezrel béleljük, még pedig úgy, hogy a kondenzátorok és bevezető hűvelyek körül néhány mm-rel nagyobb lyukakat vágnak, hogy szigetelve legyenek. A második ábrán látható válaszfal szintén rézlemez, de a szilárdság szempontjából 1 mm vastag. Mivel a készüléket a dobozból kiemelve szereljük, mikor az alaplaphoz csak az előlapot csavaroltuk hozzá, azért az előlap rézburkolását, valamint a válaszfalat érintkezőkkel kell ellátnunk oly módon, hogy e rézlemezek a doboz belsejével (csukott állapotban a földelével) érintkezést létesítsenek. E rézburkolás az árnyékolást szolgáltatja. Helyette megfelel az, ha fém- (pl. vas) dobozba építjük a készüléket, de ekkor ügyelnünk kell arra, hogy a kondenzátortengelyeket és bevezetőhűvelyeket gondosan elszigeteljük a doboztól. Az árnyékolást azután a mínusz anódhoz kötjük.

Ha a doboz készen van, kiemeljük az alaplaptól az előlappal együtt, az alkatrészeket a megfelelő helyre erősítjük, azután elkezdjük a bekötést. A vezetékeket nem vezetjük szögben párhuzamosan, hanem a szigetelt kötőhuzalt a legrövidebb úton vezetjük a megfelelő ponthoz. Óvakodjunk attól, hogy a blokkokat, sziliteket olyan helyre szereljük, hogy a hozzájuk vezető drótok meghosszabbodjanak. Az ilyen apró alkatrészeket mindig úgy szereljük, hogy a hozzájuk tartozó vezetékek tartsák őket, mintegy lebegve. A hangfrekvencia-transzformátor házát, vagy ha ilyen nem volna, vasmagját az árnyékoláshoz kötjük, de csak akkor, ha előzőleg gondosan megvizsgáltuk és meggyőződünk róla, hogy testzárlat nincs benne. (Égy tekeresű sem!) A mínusz anódhoz vezető drótokat közvetlenül az árnyékoláshoz kötjük, mert ez többnyire közelebb van, mint a mínusz anódvezeték. Vigyázni kell arra, hogy az árnyékolótrácsú cső anódja a cső tetején van kivezetve. A foglalat

anódesapjához az árnyékolótrács csatlakozik. Ha a bekötéssel készen vagyunk, újra gondosan átvizsgáljuk, azután betesszük a csöveket és bekapcsoljuk a telepeket, vagy anódpótlót. A végerősítő körülbelül 150 , a rádiófrekvencia-cső ugyanennyi, az audion kb. 60 volt anódfeszültséget kíván.

A bekapcsolás után először antenna és föld nélkül megpróbáljuk, van-e visszacsatolás. Ha nem volna, akkor ujjunkkal megérintjük az audionkör kondenzátorának álló részét. (Vigyázat! közben az árnyékoláshoz ne érjünk, mert különben erős ütést kaphatunk.) Ha erős koppanást hallunk a hangszóróban, akkor a készülék rezgésben van, amit az okoz, hogy az árnyékolás nem kielégítő.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk minden olvasónknak, lapunk pártolónak, barátjainak és munkatársainak. — **G. J. Kassa.** A lapot megindítottam. A „Sarló”, a haladó szellemű magyar egyetemi hallgatók egyesületének címe: Bratislava, Lőrincapu u. 24. — **K. D. Rimaszombat.** A fiúk kitartásának igen örvendek. A kassai keresztény és szocialista A Nép anonymus támadója és a Prágai Magyar Hirlapban egy apa (aki jobb híján csak ennek írta magát) szövetkeztek a gorombaságban. A kifordított szemű trágárságban A Mi Lapunk ellen, amely téren mi nem követhetjük őket. Az ifjúság kritikai belátására hagyjuk, adjon A Mi Lapunk követ-e erkölcs romboló munkát vagy állásmenteskedő mások nevelik a fiatalságot hazug, lefékezett, csonka, álszerméres világra. A mai diák is részese a társadalomnak s nem lehet előtte lehadzni semmit abból, ami a világban történik és őszinte, nyílt, igaz és le nem takart világot kíván és követel. Az üzleti konkurrencia konkolyhíntése annak árt, aki szórja. — **H. F. Pozsony.** A szíves üdvözlötet köszönöm. — **S. B. Löcse.** Az új előfizetőnek a lap elment. Lelkes támogatásod jól esik. Minden jó fiúnak helye A Mi Lapunk előfizetői között van. Köszöntlek. — **Urr György Kassa.** Köszönöm. Amint lehet, jön. — **Cs. F. Pozsony.** Teljesen igazad van. Egyes körök minden kultúrmunkája abban merül ki, hogy az ifjúságot fanatizálják s a maguk céljaira használják ki. A Mi Lapunk teljesen szabadelvű s akinek ez nem tetszik, egyszerűen nem olvassa. Mi nem erőltetjük magunkat senkire, sem nézeteinket nem erőszakoljuk. Tiszteljük mindenkinek egyéni szabadságát és nézetét, ha van neki. — **H. F. Pozsony.** Csak januárban jöhet, sajnos. — **S. L. Szumperk.** Örömmel látlak. — **H. S. Losonc.** Csak a jövő számban jöhet. — **J. P. Pozsony.** Kedves soraidra levélben válaszolok. — **S. E. Eperjes.** Kiszorult, csak a jövő számban hozhatom. — **Cz. J. Komárom.** Ilyesmire ma a gazdasági leromlottság idejében igen-igen bajos kiadót találni. — **B. L. Ipolyság.** Az egész jön, de türelem! — **Sch. L. Prága.** Köszönöm! — **Többeknek.** A beérkezett sok és elfogadott kézirat közlése egyszerre lehetetlen, de lassanként mind sorra kerül. Szíves türelmet.

Bizonyos körök minden áron meg akarják fojtani A Mi Lapunkat; azért minden olvasónkat arra kérünk, hogy méltó válaszként szerezzen egy új előfizetőt. Mi nem vagyunk érdekszövetkezet; de aki A Mi Lapunk egyenes, tiszta magyar-szocialis irányát helyesli, az mindent elkövet a lap fenntartása érdekében. Úgy legyen!